

KONKURRANSEREGLEMENT FOR DRESSURRIDNING (KR IV)

2024
Utgave 2
26. mars 2024

Norges Rytterforbund
NRYF

INNHALDSFORTEGNELSE

KAP 1 – GENERELT OM DRESSURRIDNING

§ 410 – Hensikt og generelle prinsipper	3
§ 411 – Hensikten med dressurkonkurranser	5

KAP 2 – DRESSURSTEVNER

§ 420 – Stevnekategorier, rytterkategorier og klassetilbud.....	6
§ 421 – Dressurprøver i andre grener.....	7
§ 422 – Klassenivåer og dressurprogram	7
§ 423 – Kvalifikasjon	9
§ 424 – Påmelding, starterklæring, startrekkefølge og vekt	11
§ 425 – Antrekk.....	11
§ 426 – Saling og bisling.....	13

KAP 3 – TEKNISKE OG ORGANISATORISKE KRAV VED STEVNER

§ 430 – Konkurransbaner	16
§ 431 – Fremridningsbaner og ridning på konkurranseområdet	17
§ 432 – Adgang til banen – innridning m.v.	17
§ 433 – Tidsskjema og startsignal.....	18
§ 434 – Personell og utstyr under dømmingen	18

KAP 4 – PROGRAMMENE OG ØVELSENE

§ 440 – Utførelse av programmene – generelle bestemmelser	20
§ 441 – Holdt.....	22
§ 442 – Skritt, trav og galopp.....	22
§ 443 – Rygging.....	25
§ 444 – Overganger og halvparade m.v.	25
§ 445 – Vendinger og volter	26
§ 446 – Sideøvelser	27
§ 447 – Piruetter	29
§ 448 – Passage og piaff	29

KAP 5 - BEDØMMELSEN

§ 450 – Generelt om karaktergivning, bedømming og resultat.....	31
§ 451 – Spesielt om kür.....	35
§ 452 – Unghestklasser	37
§ 453 – Klasser for children	38
§ 454 – Rytterttestklasser	39
§ 455 – Kunngjøring av resultater.....	39

KAP 6 – OVERDOMMER, DOMMERE, STEWARD

§ 460 – Overdommer	41
§ 461 – Dommernes antall – hoveddommer	41
§ 462 – Steward.....	42

KAP 7 – MESTERSKAP

§ 470 – Generelt	43
§ 471 – Norgesmesterskap i dressur – individuelt	43
§ 472 – Norgesmesterskap i dressur – lag	45
§ 473 – Hallmesterskap i dressur	47
§ 474 – Landsmesterskap i dressur	48
§ 475 – Landsmesterskap i dressur – lag	50
 Tillegg 1 Skisse over tillatte bitt og hodelag	52
Tillegg 2 Bisling, sporer og pisk	56
Tillegg 3 Skisser m/mål bane A og B	57

KAP 1 – GENERELT OM DRESSURRIDNING

§ 410 – Hensikt og generelle prinsipper

1. Dressurridningens mål er å utvikle hesten til en tilfreds atlet gjennom harmonisk skolering. Resultatet skal være en rolig, smidig, løsgjort og bevegelig hest, som også er tillitsfull, oppmerksom og villig. Den skal utføre øvelsene i perfekt harmoni med sin rytter, som uten synlig anstrengelse gir små og umerkelige hjelpere. Hesten skal således gi inntrykk av at den av seg selv utfører øvelsene. Tillitsfull og oppmerksom skal den undergi seg rytterens kontroll, og forbli absolutt rett på rette spor og bøyd i forhold til linjen på bøyde spor.

Dette viser seg i rene, frie og spenstige gangarter og taktfasthet, letthet og frihet i utførelsen av øvelsene. En livlig bydning gir letthet i forparten og engasjement av bakparten. Hesten skal akseptere bittet, med ettergift gjennom hele kroppen og uten spenning eller motstand.

2. Treningsskalaen

Ved all trening av hesten og all bedømming av dressurkonkurranser skal prinsippene i treningsskalaen legges til grunn:

1. Takt
2. Løsgjorthet
3. Kontakt til bittet
4. Schwung
5. Retthet
6. Samling

3. Gangartene

Rene og regelmessige gangarter er et grunnleggende krav i all dressurridning. Skrittet skal være regelmessig, fritt og løsgjort. Travet skal være fritt, smidig, regelmessig og aktivt. Galoppen skal være tretaktig, lett og balansert. Bakparten er aldri inaktiv eller slepende. Hesten svarer på den miste innvirkning fra rytteren, noe som gir liv og utstråling til hele kroppen.

4. Lydighet betyr ikke en kryptende underkastelse, men kommer til uttrykk gjennom hestens oppmerksomhet, villighet og tillit, harmoni og letthet under utførelsen av øvelsene.

Med livlig fremadbydning og smidige ledd fri for spenning skal hesten villig og uten nøling, rolig og presist følge rytterens hjelpere, i naturlig og harmonisk balanse, både fysisk og psykisk.

Så vel på stedet som under bevegelse skal hesten alltid være på bittet. En hest er på bittet når den går med halsen mer eller mindre reist og hvelvet avhengig av utdanningsstadium og økning eller samling av gangarten, mens den aksepterer bittet med en lett, myk og stabil kontakt. Med rolig hode og fritt båret hals, der nakken som regel er høyeste punkt og nesen er noe fremfor loddplanet, skal hesten ta lik støtte på begge tøylenes uten noen form for motstand.

Hvis hesten stikker ut eller trekker opp tungen, skjærer tenner eller pisker med halen, tyder det som regel på nervøsitet, spenning eller motstand fra hestens side.

5. Fremadbydning og schwung. Begrepet fremadbydning og schwung brukes for å beskrive hvordan en ivrig og energisk, men likevel kontrollert, fremaddrivende kraft fra hestens bakpart blir omdannet til et atletisk bevegelsesmønster. I sin fullt utviklede form kommer dette til uttrykk gjennom en myk og svingende rygg ledsaget av en myk kontakt med rytterens hånd.

I trav og galopp skal hesten bevege seg harmonisk og regelmessig, med løft, fremdrift og balanse, i alle øvelser og i alle ulike tempi.

Fart i seg selv har lite med fremadbydning og schwung å gjøre; resultatet blir heller et flatere ganglag. Et synlig kjennetegn er i stedet en mer utpreget bøyning av bakbenas ledd, i en flytende, men ikke stakkato bevegelse. I det bakbenet forlater bakken, skal hasen først beveges forover heller enn å bli trukket opp, og i alle fall ikke tilbake.

6. Samling

a) Hensikten med hestens samling er:

- Å videreutvikle og forbedre hestens balanse og likevekt, som blir mer eller mindre forstyrret av rytterens vekt.
- Å utvikle og forbedre hestens evne til å senke og engasjere bakparten for derigjennom å gjøre forparten lettere og mer bevegelig.
- Å forbedre hestens letthet og selvbæring og gjøre den mer behagelig å ri.

b) Den beste måten å nå disse målene på er gjennom travers, renvers og sist, men ikke minst, versade og halvparader.

c) Samling blir med andre ord utviklet og forbedret gjennom å engasjere bakbena med myke og bøyde ledd innunder hestens kropp gjennom forbigående, men stadig gjentatte innvirkninger fra rytterens sete og sjenkler, som driver hesten frem mot en mer eller mindre passiv eller motstående hånd, som lar akkurat nok fremdrift slippe igjennom. Samling blir følgelig ikke oppnådd ved å korte av gangen gjennom å forholde, men i stedet ved å engasjere bakbena lenger inn under hestens kropp ved hjelp av sete og sjenkel.

d) Bakbena må imidlertid ikke bringes for langt innunder hesten, da støtteflaten vil bli for kort og bevegelsene hemmet. Rygglinjen blir å si fall lengre og høyere i forhold til støtteflaten, likevekten blir ødelagt, og det blir vanskelig for hesten å finne en harmonisk og korrekt balanse.

e) På den annen side vil en hest med for lang støtteflate, som er uvillig eller ute av stand til å engasjere bakbena innunder kroppen, aldri oppnå en tilfredsstillende samling, med den letthet og selvbæring og den livlige fremadbydning som den økte bakbensaktiviteten skaper.

f) Hodets og halsens stilling i samlede gangarter avhenger av hestens treningsstandpunkt og til en viss grad dens eksteriør. Halsen skal imidlertid bæres reist, uten spenning, og danne en harmonisk bue fra manken til nakken, som er det høyeste punktet, med hodet en anelse foran loddlinjen. I det øyeblikk rytteren forbigående anvender hjelperne for å ta vare på eller øke samlingen, kan hodet nærme seg loddplanet i større eller mindre grad.

7. Rytterens sits og hjelpere

a) Sitsen. Rytterens sits skal være myk og balansert, slik at rytteren kan følge hestens bevegelser uten å forstyrre den (en uavhengig sits). Mellomkroppen gir grunnlaget for en riktig sits. Rytteren skal sitte godt ned i salen midt over hestens midtlinje med hoftene loddrett over setet. Lår og legger skal ligge rolig inntil hesten uten å klemme, med en lett vinkling i knærne og senkede hæler. Overkroppen skal være rett uten spenning, og korsryggen lett innsvinget. Rytteren må ikke lene seg forover eller bakover, og ikke knekke inn i siden. Overarmene skal henge ledig og uten spenning, med albue nær livet uten å klemme. Hendene holdes på høykant med tommelen som høyeste punkt, og som en naturlig forlengelse av underarmen uten at håndleddet bøyes verken utover eller innover. Hendene holdes nært sammen uten å berøre hverandre. Hendene skal være lave uten å berøre hesten og bæres slik at underarmene og hendene danner en tilnærmet rett linje med tøylene til hestens munn. Rytteren skal bære halsen og hodet fritt og naturlig og med blikket rettet fremover.

Under lettridning i trav skal rytteren sitte ned på utvendig diagonal, dvs når hestens utvendige forben og innvendige bakben er i bakken. På midtlinjen og vending gjennom banen kan rytteren sitte ned på valgfri diagonal.

b) Hjelperne. Alle øvelser skal utføres uten synlig anstrengelse for rytteren, og i harmoni med hesten. Rytteren skal påvirke hesten med fine og nærmest usynlige hjelpere. Bruken av hånd, sjenkel og sete er avgjørende for korrekte innvirkninger. Gjentatt smatting, plystring og bruk av stemmen for å påvirke hesten betraktes som en alvorlig feil og skal i større eller mindre grad påvirke bedømmelsen av øvelsen og under «allment inntrykk».

c) Tøylegrepet skal være med to hender, bortsett fra ved hilsning eller hvis noe annet er særskilt angis i programmet. Ved utridning etter avsluttet oppvisning kan rytteren velge å ha tøylene i én hånd. I Kür er det tillatt å ri med tøylene i én hånd. Det er tillatt å gi hesten et diskret klapp med en hånd for å rose eller berolige den.

d) Nøyaktighet. Ved øvelser som skal utføres på et bestemt punkt, skal rytterens skuldre befinne seg på punktet når øvelsen påbegynnes, med følgende unntak:

- vending opp midtlinjen, over banen og gjennom banen, der punktet markerer et tenkt hjørne, og rytteren skal ri en vending inn på og ut fra den aktuelle linjen
- bakdelsvending og hel/halvpiruett, der hestens bakben skal være på punktet
- overganger og changementer der hesten går mot punktet fra en diagonal eller annen skrå linje. Overgangen eller changementet skal da gjøres i det hestens nese når sporet, så hesten fortsatt er på samme linje og er rett i overgangen eller changementet.

Kravet til ridning av nøyaktige veier øker opp gjennom klassene.

e) Pisk og sporer skal bare brukes til veiledning, ikke til tydelig driving eller korrigering. Avstraffing må ikke forekomme.

§ 411 – Hensikten med dressurkonkurranser

Hensikten med dressurkonkurranser – internasjonalt siden 1929 – er å bevare ridekunstens rene prinsipper, slik at disse gjennom kontinuerlig praktisering kan føres videre gjennom generasjonene til glede for hestene og rytterne.

KAP 2 – DRESSURSTEVNER

§ 420 – Stevnekategorier, rytterkategorier og klassetilbud

1. Stevnekategoriene for dressurstevner fremgår av KR I § 150.

2. Rytterkategorier

a) Rytterkategoriene for dressurkonkurranser fremgår av KR I § 132.

b) I tillegg kan det arrangeres dressurkonkurranser for **Under 25 (U25)**. Rytter kan konkurrere som U25 f.o.m. det kalenderår vedkommende fyller 16 år t.o.m. utgangen av det kalenderår vedkommende fyller 25 år.

3. Stevnenivå og klassetilbud

a) Stevner kan arrangeres over en, to eller flere dager. To stevnenivå (D/L eller L/E) kan arrangeres sammen dersom det er hensiktsmessig for å gi et godt stevnetilbud. D-stevne kan arrangeres sammen med L/E-stevne bare dersom D-stevnet er tydelig atskilt i tid eller går på egen bane, og ikke går på bekostning av klassetilbud og tidsplan for L/E-stevnet.

b) Klassene skal skrives ut slik at det gis et hensiktsmessig tilbud ut fra hensynet til aldersklasser, ponniekvipasjer, prestasjonsnivå og kvalifikasjonsbehov. Det skal legges til rette for integrering av para-ryttere.

c) På E-stevner skal det fortrinnsvis brukes FEIs dressurprogram. På L-stevner kan både FEI-program og nasjonale program brukes, på en måte som er hensiktsmessig for den kategorien ryttere stevnet retter seg mot. Se KR I § 150.1.e.

d) Klasser for ponni er bare åpne for registrerte konkurranseponnier. Ponni kan ikke premieres separat i klasse for hest. Ponnikategorier kan ikke premieres separat i felles klasse for ponni. Se KR I § 133.1.e.

På D-, L- og E-stevner skal det alltid skrives ut egne klasser for ponni. Dette gjelder ikke for stevner beregnet på spesielle raser (f.eks. dølehest, fjordhest, lyngshest/nordlandshest, norsk traver).

- På E-stevne minst en klasse for ponni i MC.

- På L-stevne minst en klasse for ponni i hhv LA og MC.

- På D-stevne minst en klasse for ponni i hhv LC, LB og LA

Arrangøren kan velge å sette opp klasser for alle ponnikategorier samlet, eller egne klasser for noen eller hver enkelt kategori. Ved færre enn 3 startende i en eller flere kategorier, slås da klasser i samme program sammen til én klasse (f.eks. tre i kat 2 pluss to i kat 2 gir 5 i én felles ponniklasse).

Andre bestemmelser i KR eller spesielle statutter kan likevel bestemme at alle kategorier starter i samme klasse, eller at det skal skrives ut klasser i samme eller ulike programmer for kat 1, kat 2, kat 3 og kat 4.

e) Klasser for unghester (4-7 år)

Klasser for unghester skal gå i særskilte unghestprogrammer og er åpne for følgende alderskategorier:

- Klasser med FEIs program for 4-åringer er åpne for 4-åringer og for 5-års hopper som har hatt føll (må dokumenteres)

- Klasser med FEIs programmer for 5-åringer er åpne for 5-åringer og for 6-års hopper som har hatt føll (må dokumenteres)
- Klasser med FEIs programmer for 6-åringer er åpne for 6-åringer og for 7-års hopper som har hatt føll (må dokumenteres)
- Klasser med NRYFs program for 5/6-åringer er åpne for 5- og 6-åringer og for 7-års hopper som har hatt føll (må dokumenteres)
- Klasser med FEIs programmer for 7-åringer er åpne for 7-åringer og for 8-års hopper som har hatt føll (må dokumenteres)

Hest som har hatt føll, må starte i den valgte alderskategorien resten av kalenderåret.

Unghestklasser kan ikke lukkes på bakgrunn av tidligere resultater.

Klasser med FEIs unghestprogrammer kan bare legges til Lands- og Elite-stevner.

Klasser med NRYFs program for 5/6-åringer kan legges til Distriktsstevner og høyere.

§ 421 – Dressurprøver i andre grener

I feltritt inngår dressurprøve. I prinsippet gjelder dette reglement (KR IV) også for denne prøven, men med en del unntak (bl.a. om saling, bisling, utstyr ellers). Bestemmelser i KR V – Feltritt overstyrer dette reglements bestemmelser om samme forhold når det gjelder feltrittets dressurprøve. De aktuelle særbestemmelser nevnes *ikke i dette* reglement under vedkommende tema.

Særlige bestemmelser for dressurkonkurranser for para-ryttere som gjelder i tillegg til KR I og KR IV, er gitt i KR Para.

§ 422 – Klassenivåer og dressurprogram

Klassenivå for hvert program er angitt på dressurprotokollen.

1. De lette klassene omfatter 4 nivåer: LD, LC, LB og LA. De omfatter NRYFs programmer LD-LA, FEIs innledende mesterskapsprogram for children ((LB) og FEIs mesterskapsprogram for children (LA). Programmene inneholder øvelser som skal teste de mest grunnleggende ferdighetene hos hest og rytter. På laveste nivå gjelder det holdt, enkle veier i de tre gangartene, og overganger mellom dem. Etter hvert kommer øvelser som rygging, sjenkelvikning, kontragalopp og bakdelsvending. Kombinasjonene av øvelsene øker kravet til ferdigheter opp gjennom nivåene av lette klasser.

2. Middels C omfatter NRYFs MC-programmer for hest og ponni, FEIs individuelle program for children og FEIs mesterskapsprogrammer for ponni. Hesten skal vise evne til samling og balanserte overganger. Programmene inneholder nye øvelser som travers, versade og enkle galoppombytter via skritt.

3. Middels B omfatter NRYFs MB-programmer og FEIs mesterskapsprogrammer for juniorer og for 6-åringer. Hesten skal vise evne til samling og balanserte overganger. Programmene inneholder øvelser som travers, versade og enkle changementer.

4. Middels A omfatter MA:1, Prix St. Georges og FEIs programmer for ungryttere og for 7-åringer. Hesten skal vise god evne til samling og tydelige, balanserte overganger. Letthet i forparten og mental og fysisk ettergift skal gjøre hesten i stand til å utføre øvelsene på en uanstrengt og harmonisk måte.

Programmene inneholder nye øvelser som changementserier for hvert 3. og 4. sprang og halvpiruetter.

5. Vanskelig B omfatter VB:1 og Intermediaire I. Programmene skal forberede ekvipasjen til øvelsene på høyeste nivå. Hesten skal vise samling, letthet i forparten og presise, balanserte overganger. Den skal vise mental og fysisk ettergift på et nivå som gjør den i stand til å utføre øvelsene på en lett og harmonisk måte. Programmene inneholder mer krevende øvelser som "saks" i trav og galopp, helpiruetter og changementserier for hvert 2. og 3. sprang.

6. Vanskelig A deles i to nivå

a) Intermediaire A, Intermediaire B og Intermediaire II skal forberede hesten til Grand Prix. Programmene inneholder vanskelige øvelser som direkte changementserier og passage og piaff med overganger.

b) Grand Prix U25, Grand Prix og Grand Prix Special viser den høyeste grad av den klassiske ridekunst. Hestens samling, selvbæring, løsgjorthet og bydning skal være fullt utviklet og komme til uttrykk i alle gangarter, tempi og øvelser. Overgangene spiller en sentral og viktig rolle, spesielt i Grand Prix Special, og det stilles høye krav til å beherske øvelsene teknisk.

7. Kür

a) Kür er et selvvalgt program til musikk og kan arrangeres på alle nivå fra MB til Grand Prix, samt FEI kür for ponni. Ekvipasjen skal vise alle klassiske gangarter og øvelser på det aktuelle nivå innen en fastsatt tid. Programmet skal vise enhet mellom hest og rytter så vel som harmoni i alle øvelser og overganger. Den kunstneriske utførelsen er et viktig element i bedømmingen.

b) Øvelser som skal bedømmes, tid m.m. fremgår av de aktuelle dommerprotokollene .

8. Unghestklasser

Det skal bare brukes programmer som er spesielt beregnet for unghester i den aktuelle alderskategori. Disse er:

- **4-åringer:** FEIs program for 4-åringer – NRYF 2020 (LC)
- **5-6-åringer:** NRYFs program for 5/6-åringer (LB)
- **5-åringer:** FEIs innledende program for 5-åringer (LA) og FEIs finaleprogram for 5-åringer (LA)
- **6-åringer:** FEIs innledende program for 6-åringer (MB) og FEIs finaleprogram for 6-åringer (MB)
- **7-åringer:** FEIs innledende program for 7-åringer (MA) og FEIs finaleprogram for 7-åringer (MA)

9. Ryttertester

Det skal bare brukes programmer spesielt beregnet for ryttertester.

10. Dressurprogrammene og bruk av disse

a) Gyldige dressurprogrammer

De gjeldende dressurprogrammene ligger til enhver tid på NRYFs hjemmeside.

Programmene omfatter dressurprøver for spesialdressur, feltritt, funksjonshemmede og ryttertester. Vanskelighetsnivået er angitt på programmene.

De nasjonale programmene på hvert klassenivå er nummerert slik at program for 40 m bane har lavere nummer enn dem for 60 m bane, og program med høyere nummer er like vanskelige som eller noe vanskeligere enn dem med lavere nummer. Dette for å lage smidige overganger fra ett klassenivå til det neste.

b) Bruk av programmene

Bare NRYFs offisielle dressurprogram skal brukes.

Dressurprogram beregnet på 40-m bane skal kun brukes der banen er kortere enn 60 m. For klasse LC kan likevel 40-m program alltid brukes.

Arrangørene bør ta hensyn til økende vanskelighetsgrad innen hvert klassenivå.

Klasser kan åpnes eller lukkes for visse aldersgrupper, uavhengig av programmets navn, med de unntak som er gitt nedenfor:

- De spesielle unghestprogrammene skal bare brukes i klasser for unghester.
- De spesielle ponniprogrammene skal bare brukes i klasser for ponniekvipasjer.
- De spesielle children-programmene skal bare brukes i klasser for children-ekvipasjer.
- De spesielle ryttertestprogrammene skal bare brukes i klasser for ryttertest.
- De spesielle programmene for pararyttere skal bare brukes i klasser for pararyttere.
- De spesielle programmene for dressurprøven i feltritt skal bare brukes i feltrittklasser.

c) Prosentklasser på VA-nivå

På VA-nivå kan det lyses ut prosentklasser der ulike program på samme nivå inngår. Følgende programmer kan inngå i samme prosentklasse:

- Intermediaire II og Intermediaire A eller Intermediaire B
- Grand Prix U25, Grand Prix og/eller Grand Prix Special

Ved to program i klassen gjelder: Dersom det er minst 3 startende i hvert program, skal klassen deles i to separate klasser.

Ved tre program i klassen gjelder: Program med minst 3 startende skal skilles ut som egen klasse dersom det blir minst 3 startende igjen i prosentklassen.

Hver ekvipasje kan starte inntil to ganger i samme prosentklasse, i to forskjellige program. Ønsket program må angis ved påmeldingen.

Programmene skal gå i den rekkefølgen § 422.6 angir. Alle ekvipasjer som rir samme program, må starte etter hverandre. Det må være minst 5 minutter ekstra pause mellom ekvipasjene ved skifte av program.

Resultatet i en prosentklasse følger av det endelige prosentresultatet, uavhengig av hvilket program ekvipasjene rir.

§ 423 – Kvalifikasjon

1. Generelle bestemmelser om bl.a. ryttere og hester, herunder aldersgrenser, er gitt i KR I Kap. 3. Generelle bestemmelser om adgang til stevner, bl.a. om rytterlisens og hestelisens, rytters plikter, antrekk, reklame m.v. er gitt i KR I Kap. 4. Kravet til *rytterlisens* følger hovedregelen. Generelle bestemmelser om kvalifikasjon er gitt i KR I § 136.

2. Hestens alder

Generelle bestemmelser for hestens alder er gitt i KR I § 122.3 og § 133.2. I tillegg gjelder følgende minstealder: Klasse MB 6 år. MA og VB 7 år. VA 8 år.

3. Mesterskap

Generelle bestemmelser for mesterskap er gitt i KR I § 160.2 og § 162.3. Spesielle bestemmelser for NM, NM lag, HM og LM i dressur er gitt i KR IV Kap 6. Spesielle bestemmelser for KM dressur er gitt i de aktuelle statuttene.

4. Klasser utenom mesterskap

a) D-stevne: Ingen spesielle krav.

b) L-stevne:

Kvalifikasjonskravet må være oppnådd to ganger på D-stevne eller høyere. Hest og rytter kan ha oppnådd kravet sammen eller hver for seg. Rytter som har oppnådd minst 65% i VA minst én gang, er kvalifisert til alle klassenivå med alle hester.

- For LA: Minst 58% i LA eller høyere.
- For MC: Minst 58% i MC eller høyere, eller minst 60% i LA. Ett kvalifiserende resultat fra hvert klassenivå teller også.
- MB: Minst 58% i MB eller høyere.
- For MA: Minst 60 % i MB eller høyere
- For VB: Minst 60% i MA to ganger på L-stevne eller høyere.

c) E-stevne:

Kvalifikasjonskravet må være oppnådd to ganger på L-stevne eller høyere. Hest og rytter kan ha oppnådd kravet sammen eller hver for seg. Rytter som har oppnådd minst 65% i VA minst én gang, er kvalifisert til alle klassenivå med alle hester.

- For MC inkludert FEIs mesterskapsprogrammer for ponni: Minst 58% i MC eller høyere.
- For MB: Minst 58% i MB eller høyere.
- For MA: Minst 58% i MA eller høyere.
- For VB: Minst 58 % i VB eller høyere.
- For VA nivå a: Minst 60% i VB eller høyere
- For VA nivå b: Minst 58% i Intermediaire A/B/II eller høyere

d) Unghestklasser: Ingen spesielle krav.

e) Resultater oppnådd på nasjonale stevner i utlandet: Etter vurdering av Sportsutvalg dressur.

f) Arrangøren kan sette strengere krav i stevneinvitasjonen.

5. Kvalifiserende dressurprogram

a) Alle dressurprogram på ett klassenivå virker kvalifiserende på linje med alle andre program på samme nivå. Para-17, Para-18 og Para-19 er kvalifiserende som standard LA. Para-21, Para-22, Para-23 og Para-24 er kvalifiserende som standard MC.

b) Unntak:

Kür virker ikke kvalifiserende.

Programmer for unghest virker bare kvalifiserende for klasser for unghest.

Ryttertester virker bare kvalifiserende for rytterttestklasser.

Andre *para-program* enn nevnt i 5.a og *feltrittprogram* vurderes av NRYF i hvert enkelt tilfelle.

Resultater fra *dommer som dømmer med dispensasjon*, virker ikke kvalifiserende.

§ 424 – Påmelding, starterklæring, startrekkefølge og vekt

1. Generelle bestemmelser om *påmelding*, *etterpåmelding*, *start* og *startrekkefølge* fremgår av §§ 144-145.

2. For dressurstevner skal starterklæringsfristen praktiseres som tilbake-trekningsfrist («negativ starterklæring») – se KR I § 156.3.

3. For rytter som starter 2 eller flere hester, skal det så langt mulig være et tidsrom som tilsvarer minst 5 ekvipasjer mellom rytterens ulike starttider. Om nødvendig legges det inn pause(r) slik at rytteren får minst 12 minutter mellom sine starttider.

4. Tidsskjema for klassen skal være tilgjengelig på stevneplassen senest *1 time* før klassen starter.

5. *Vekten* er fri i dressurkonkurranser.

§ 425 – Antrekk¹

1. Rideantrekk

a) Konkurranseantrekket skal bestå av sikkerhetshjelm, ridejakke/frakk, polotrøye eller skjorte/bluse, ridebukser, hansker/vanter og ridestøvler med hæl. I halsen slips, kalvekryss, gjenknappet krage/snipp, polohals e.l. Unntak fra hovedreglene i dette punktet er angitt i reglementet.

b) Militære og politi kan ri i uniform.

c) Ridesko med avtakbare glatte leg-chaps eller stive støvleskaft er tillatt istedenfor hele støvler.

d) Sikkerhetsvest er alltid tillatt og kan bæres over eller under jakken/frakken.

e) Ridejakke er en figurskåret jakke, lukket foran og utstyrt med splitt bak, av stoff eller lær. Jakke som slutter ved midjen, regnes ikke som ridejakke.

I alle klasser med FEIs programmer for ponni, children og unghest t.o.m. 6-års, og alle andre program t.o.m. MB er bare ridejakke tillatt.

I klasser med FEIs juniorprogrammer åpne kun for juniorer er likevel både ridejakke og frakk tillatt.

I klasser med FEIs programmer for unghest 7 års og alle andre program f.o.m. MA er både ridejakke og frakk tillatt.

Ved Distriktsstevner t.o.m. LA er det tillatt å ri uten ridejakke.

I dårlig vær kan overdommeren tillate en lett regntett jakke. I svært varmt vær kan overdommeren tillate at rytterne rir uten jakke.

¹ For nærmere detaljer se [FEI Tack, Equipment & Dress](#) Bestemmelsene i KR går foran der disse er strengere

f) Krav til farger ved L- og E-stevner (unntatt uniform i hht pkt 1.a):

- Ridejakke og frakk: Ensfarvet. Diskré pynt langs kanter og på kragen, inkludert moderat bruk av glitter, er tillatt.
- Hjelm: Svart eller mørk farge.
- Ridebukser: Hvite eller off-white.
- Kalvekryss, slips, synlig polohals eller krage: Hvitt eller off-white.
- Hansker/vanter: Hvite, off-white eller samme farge som jakke/frakk.
- Ridestøvler: Svarte eller mørk farge.

2. Sporer (Se også Tillegg 2)

a) Sporer er valgfritt i alle program og klasser.

b) Sporer må være av bare metall og ikke konstruert slik at de lett kan skade hesten. *Sporebøylen* må være glatt hele veien rundt.

Sporer kan være med eller uten *sporespiss*. Sporespissen kan være rett eller bøyd. Sett ovenfra må spissen peke rett bakover fra midten av sporebøylen når denne er plassert på rytterens støvel. Sporespiss formet som svane Hals er tillatt. En rund, hard plastknot på sporespissen er tillatt. Plastknoten kan rotere («impuls-spore»). Hammersporer og sporespiss som ender i en plate er ikke tillatt.

På *hjulsporer* må hjulene være glatte og kunne rotere fritt. Avrundede tagger langs kanten av hjulet er tillatt. Hjul formet som en kule er tillatt. Hjulet kan stå horisontalt eller vertikalt.

c) I klasser t.o.m. MC (unntatt FEIs programmer for 5-åringer) og i klasser for ponni og children må sporene være butte, og sporespissen maks 3,5 cm lang. Hjulsporer er ikke tillatt.

Se også KR I § 145.5.

3. Pisk (se også Tillegg 2)

a) I alle nasjonale program er det tillatt å bruke én pisk av valgfri lengde. I FEIs programmer er pisk forbudt.

b) Ved fremridning kan én pisk av valgfri lengde benyttes i alle klasser.

4. Sikkerhetshjelm

En forsvarlig festet sikkerhetshjelm er påbudt i alle klasser og ved all ridning på stevneområdet, se KR I § 145.2.

5. Tekniske hjelpemidler mm

Under fremridningen er det ikke tillatt for rytteren å bruke ørepropp i mer enn ett øre.

Det er ikke tillatt for rytteren å bruke ørepropper eller annet kommunikasjonsutstyr fra han rir opp fra A for å starte til han rir ut igjen fra banen.

Rytteren må ikke binde noen del av kroppen sin direkte eller indirekte til hesten eller noe utstyr på hesten.

6. Brudd på bestemmelsene

Overtredelse av bestemmelsene om pisk fører til idømming av feil i hht § 450.2.

Overtredelse av bestemmelsene om sporer, sikkerhetshjelm og tekniske hjelpemidler under gjennomføring av konkurransen fører til eliminering.

For overtredelse av andre antreksbestemmelser kan det gis skriftlig irettesettelse.

§ 426 – Saling og bisling²

1. Sal

a) Det skal brukes sal av engelsk type, utstyrt med stigbøyler og salgjord, evt. med salunderlag og evt. forgjord (ikke å forveksle med *fortøy*, som er forbudt). En kort sikkerhetsstropp for rytteren festet på tvers foran på salen er tillatt. Ponni kat 2-4 kan bruke halerem i klasser t.o.m. LA.

b) **Stigbøylene** skal være av engelsk type og henge fritt fra opphenget, på utsiden av salkappen. Foten kan ikke være helt eller delvis lukket inne (f.eks. tåhette) og kan ikke være festet til stigbøylen på noen måte (f.eks. med magneter). Sikkerhetsbøyler med åpen utvendig gren er tillatt.

c) Alt øvrig utstyr, inkludert belegg oppå salen, er forbudt.

2. Hodelag (se også Tillegg 1)

a) Det skal brukes hodelag med bitt og tøyler. Hodelaget skal bestå av nakkerem, kinnstykker, hakerem, pannebånd og naserem. Hodelaget og tøylerne, unntatt spenner og pannebånd, skal være av lær eller lær-liknende materiale. Fôring med annet materiale er tillatt, men må ikke ha preg av blinkers eller endre hestens synsfelt. Nylon eller annet materiale uten metall kan brukes til å forsterke læret, men må ikke være i direkte kontakt med hesten.

Elastisk materiale er bare tillatt i nakkestykket og kinnstykkene og kan ikke være i direkte kontakt med hesten eller bittet.

Nakkestykket må ligge direkte bak nakken og kan strekke seg fremover til det fremste punktet på nakken, men kan ikke ligge bakenfor hodeskallen.

Det er ikke krav om ekstra hakerem ved kombi-hodelag eller Micklem-hodelag.

Naseremmen må ikke være så stram eller slik utformet at den kan påføre hesten skade eller ubehag. Naseremmen kan ikke ha noen form for bøyle av metall eller annet hardt materiale.

Enkel pynt på hodelaget er tillatt.

b) **Tøyler** må danne en sammenhengende løkke, være festet til hver sin side av samme bitt og gå direkte til rytterens hender. Hvert bitt skal ha ett eget sett tøyler, som ikke er festet til noe annet enn dette bittet. Tøyler kan ikke festes med klips eller krok. Elastisk materiale, tau eller tauliknende materiale i tøylerne er ikke tillatt. Andre hjelpemidler enn tverrstopper av lær e.l. og diskre belegg av gummi e.l. for å gi bedre grep om tøylerne, er ikke tillatt.

c) **Ørehette** er tillatt. Hetten må være diskre og må ikke dekke hestens øyne eller være festet til naseremmen. Den kan være lyddempende, men øreplugger er kun tillatt under premieutdeling og ved veterinærbesiktigelse.

Utstyr som kan hindre hesten i å bevege ørene fritt, er forbudt.

Fluemaske er ikke tillatt.

d) Figurer med tillatte hodelag og naseremmer er gjengitt i Tillegg 1.

² For nærmere detaljer se [FEI Tack, Equipment & Dress](#) Bestemmelsene i KR går foran der disse er strengere

3. Påbudt bisling (se også Tillegg 1 og 2)

a) *Trinse*: Alle lette klasser, alle nasjonale MC-program, FEIs programmer for ponni, FEIs programmer for children og programmer for 4-, 5- og 6-åringer.

b) *Valgfritt trinse eller kandar*: Alle andre klasser.

c) Bislingen er angitt på dressurprotokollen.

4. **Trinse** består av hodelag og ett trinsebitt med ett sett tøyler. Hodelaget kan ha høy (engelsk) neserem, lav (hannoveransk) neserem, kryssnesebånd eller Aachen-grime, eller være kombi-hodelag eller Micklem-hodelag, eller hodelag med tilsvarende utforming.

5. **Kandar** består av hodelag med ett bridonbitt og ett stangbitt med kinnkjede. Bittene skal ha hvert sitt sett tøyler. Hodelaget skal ha engelsk neserem, som skal være spent ovenfor bittet. Skumrem er tillatt.

6. Bitt

a) Bitt skal ha en glatt og jevn overflate. Vridde bitt og ståltrådbitt er forbudt. Bittet må være laget av metall, solid plast, syntetisk materiale eller fleksibel gummi, og kan være kledd med gummi/latex. Fleksible trinsebitt av gummi eller syntetisk materiale er tillatt.

Bittet må ikke hindre hesten i å bevege tungen.

b) Bittet må ikke være så tynt at det kan skade hesten.

For *trinsebitt* er minste diameter:

- Hesteklasser 12 mm
- Ponniklasser 10 mm (gjelder også når konkurranseponni starter i hesteklasser)

For *stangbitt* er minste diameter 12 mm.

For *bridon* er minste diameter 10 mm.

Diameteren måles inntil bittringen eller stangsjenkelen.

c) *Trinsebitt* kan være uleddet eller ha ett eller to ledd. Ulike typer tillatte munnstykker er gjengitt i Tillegg 1. Overflaten av midtstykket i et toleddet bitt må være fast og uten andre bevegelige deler enn en rulle. Midtstykket kan ha en annen vinkling enn munnstykket, men kantene må være avrundet og ikke fungere som en tungeplate. Munnstykket kan være formet for å gi tungefrihet. Maksimal høyde på tungefriheten er 30 mm målt fra nederst på tungens sideflate. Tungefriheten må være bredest der munnstykket ligger i kontakt med tungen og minst 30 mm bred.

Trinsebitt kan ha løse bittringer, D-ringer eller «Eggbut» (faste) ringer. Løse ringer kan ha en hylse rundt en del av ringen. Bittet kan også ha ulike typer sjenkler slik figurene i Tillegg 1 viser.

d) *Bridonbitt* er i prinsippet et trinsebitt som brukes sammen med et stangbitt i en kandar. Bridonbitt kan ha løse ringer eller «Eggbut» (faste) ringer. Bridonbitt må ha ett eller to ledd. Tønne- eller kuleledd er tillatt, men overflaten av midtstykket må være solid uten andre bevegelige deler enn tønne/kulen. Leddet må ikke kunne fungere som en tungeplate, og må ikke kunne låses slik at det fungerer som et uleddet bitt.

e) *Stangbitt* består av ett munnstykke med sidesjenkler og skal brukes med en kinnkjede av metall og/eller lær.

Undersjenkelen kan ikke være mer enn 10 cm lang, og oversjenkelen ikke mer enn 5 cm. Oversjenkelen kan ikke være lengre enn undersjenkelen. Hvis stangbittet har

glidende sjenkler, måles lengden på undersjenkelen når munnstykket er skjøvet helt opp. Sidesjenklene kan være rette eller S-formet. Sidesjenklene kan være faste eller kunne rotere i forhold til munnstykket. Munnstykket kan være rett eller med tungefrihet. Maksimal høyde på tungefriheten er 30 mm målt fra nederst på tungens sideflate. Tungefriheten må være bredest der munnstykket ligger i kontakt med tungen og minst 30 mm bred. Tungefriheten kan være vinklet fremover.

Hakene for kinnkjeden kan være faste eller løse. Kinnkjeden kan ha beskyttelseshylse av gummi, lær eller saueskinn. Kinnkjeden må ikke være så stram eller slik utformet at den kan påføre hesten skade eller ubehag.

f) Figurer med tillatte bitt er gjengitt i Tillegg 1.

7. Pynting, farging mv

Pynting av hesten med unaturlige ting, som bånd, blomster o.l., er forbudt.

Det er ikke lov å bruke maling eller farge noe sted på hestens kropp, og det er forbudt å skjule eventuelle sår og skader. Brudd mot denne bestemmelsen skal medføre eliminering og sanksjon.

Børsting/klipping av mønstre i pelsen og fletting av manen og haleroten er tillatt. Tape i manflettene er tillatt. En diskret rød sløyfe i halen som varsel om at hesten sparker, er tillatt.

Det er forbudt å bruke noen form for materiale (f.eks. sukkerspinn, barberkrem o.l.) rundt hestens munn for å imitere naturlig skum. Brudd mot denne bestemmelsen skal medføre eliminering og sanksjon.

Falsk hale eller haleforlenger er tillatt kun etter godkjenning fra NRYF. Falsk hale må ikke inneholde metalleder, med unntak av haker og maljer, eller ha ekstra vekt.

8. Fremridning og andre steder på stevneområdet

Bestemmelsene i 1-7 gjelder. I tillegg er følgende utstyr tillatt:

- Trinse, som beskrevet i pkt. 4 –5 ovenfor, i alle klasser
- «Boots», bandasjer o.l.
- Fluemaske ved stor innsektplage etter tillatelse fra OD eller Chief steward.
- Ved longering: Kapsun, én longeline, enkle direkte innspenningstøyler. Longelinen kan være festet til kapsun eller til trinsebitt eller bridonbitt. Feste til stangbitt er forbudt.

9. Brudd på bestemmelsene

a) Brudd på krav om påbudt utstyr i § 426 medfører eliminering.

b) Bruk av utstyr som ikke er angitt som tillatt i § 426, medfører eliminering eller idømming av feil. Se § 450.2.

KAP 3 – TEKNISKE OG ORGANISATORISKE KRAV VED STEVNER

§ 430 – Konkurransbaner

1. Ridningen foregår på en rektangulær bane. Banemål og bokstavpunkter for bane A og B: Se Tillegg 2. Banemålene for den aktuelle klasse er oppgitt på dommerprotokollen. Lokale avvikelser fra ordinære banemål kan til en viss grad aksepteres, men da *må dette angis* i stevneinvitasjonen. Underlaget utendørs bør være grus eller annet materiale beregnet som ridebunn.

2. Banen bør være slik plassert at trafikk eller andre forstyrrelser ikke virker unødig sjenerende på de konkurrerende. Om mulig legges banen i retning nord-sør med C på søndre kortsiden.

3. Publikum skal på utendørs bane så vidt mulig ikke kunne komme nærmere banen enn 15 meter. Benker e.l. for tilskuerne bør være satt opp på hensiktsmessig sted.

4. Dersom ridningen foregår i ridehus, avpasses avstanden til tilskuerne etter ridehusets størrelse.

5. Etter at en klasse har startet, kan det ikke byttes fra utebane til ridehus (eller omvendt).

6. Dressurbanen skal være avgrenset med en lav, sammenhengende (ca. 30 cm høy) inngjerding, «rail», tilsvarende målene angitt for det aktuelle programmet (60x20 m eller 40x20 m). Port for inn- og utridning skal normalt være ved A (se også § 432.4). Ved åpen port skal åpningen være ca. 2 m bred.

7. Merking av dressurbaner

Punktene langs sporet skal markeres med foreskrevne bokstaver plassert 1/2 meter utenfor railen. På selve railen skal punktene markeres med ca 5 cm bred sort eller rød tapestripe. Innendørs der vantet avgrenser banen, og på baner med høy inngjerding markeres punktene på veggen eller gjerdet.

8. Dommernes plassering

a) Hoveddommeren skal alltid plasseres utenfor kortsiden ved C. Når to dommere benyttes, plasseres den andre fortrinnsvis på langsiden ved B eller E. Når tre dommere benyttes, plasseres minst to på kortsiden, mens den tredje fortrinnsvis plasseres på langsiden slik: C, M og E eller C, H og B. Når fem dommere benyttes, plasseres tre utenfor kortsiden og én på hver langside ved B og E.

b) Dommerne på kortsiden skal sitte 3-5 meter fra banen, dommeren ved C i forlengelsen av midtlinjen, dommerne ved H og M 2,5 meter innenfor langsiden. Dommere ved B og E skal sitte 3-5 meter fra banen.

Om mulig bør dommerne plasseres minst 0,5 meter over bakken. Innendørs tilpasses plasseringen de aktuelle forhold. Dommerne må uansett ha godt overblikk over hele banen og være skjernet fra unødige forstyrrelser fra publikum og andre.

c) Utendørs skal dommerne plasseres i boder med beskyttelse mot regn, vind og sol, med skriveplass, og med tilstrekkelig sitteplass til minst 2 personer. Plassering

i bil kan aksepteres. Helt utendørs plassering kan bare aksepteres dersom dommerne godtar dette. Innendørs tilpasses plasseringen de aktuelle forhold.

§ 431 – Fremridningsbaner og ridning på konkurranseområdet

1. På stevneplassen kan ingen annen enn rytteren som skal starte hesten, arbeide hesten fra salen. Dersom hesten skal starte i flere klasser med ulike ryttere samme dag, kan likevel neste rytter som skal starte hesten, ri hesten etter at første rytter har fullført sin(e) start(er) den dagen. Forbudet hindrer heller ikke at andre kan skritte hesten på lange tøyler, longere den eller gi assistanse fra bakken.

Se også KR I § 133.1.e) og f) om ponni og children.

2. Fremridningsbanene skal i størst mulig utstrekning gi samme forhold som konkurransebanen. Særlig viktig er dette for underlaget. Se også KR I § 146.1

§ 432 – Adgang til banen – innridning m.v.

1. Ved alle NM og Hallmesterskap skal dressurbanen være klargjort og åpen i et nærmere fastsatt tidsrom før det aktuelle mesterskap starter, slik at hver ekvipasje har adgang til å trene på banen minst én gang. Også for andre konkurranser skal det være tilrettelagt for at ekvipasjene kan ri på banen i et rimelig tidsrom før banen settes i stand for konkurranse. Når banen er satt i stand til konkurranse, skal den være stengt for andre enn de startende i hht oppsatt startliste til den aktuelle klassen er avviklet.

2. Etter tur oppholder de startende seg utenfor banen klar til å starte programmet med foreskrevet innridning ved A. Rytter har rett til – så langt forholdene tillater – å ri rundt banen på utsiden av railen mens han venter på startsignal etter at forrige rytter er ferdig. Dersom det ikke er mulig å ri rundt hele banen på utsiden, har rytter rett til å ri inne på banen mens han venter på startsignalet. I klasser for 4-åringer skal ekvipasjene alltid få ri inne på banen mens de venter på startsignal.

3. Porten til inn- og utridningen kan være stengt eller åpen. Ved stengt port skal porten åpnes når hoveddommeren gir startsignal, og når ekvipasjen skal forlate banen etter avsluttet program. Porten skal lukkes så snart ekvipasjen har ridd inn på/ut av banen. Ved åpen port skal åpningen være 2 m bred. Uansett har rytteren selv ansvaret for å følge hoveddommerens anvisninger og for å komme inn på og forlate banen på korrekt måte.

4. Det skal være god plass ved A slik at innridning kan skje uten problemer. Dersom dette ikke er mulig, skal ekvipasjene, slippes inn på et mer egnet sted.

5. Dersom rytter får ri inne på banen mens han venter på at startsignal blir gitt, kan han benytte banen som han vil, til han vender opp fra A etter at dommer har gitt startsignal. Ved stengt port med innridning et annet sted enn A, må rytteren ri direkte til A på innsiden av railen for å starte programmet ved å vende opp på midtlinjen fra A.

6. Ved alle avvik fra hovedreglene i pkt. 2-5 skal stevneledelsen i samråd med overdommer gi særskilte bestemmelser for innridningen, som skal meddeles rytterne ved oppslag på informasjonstavlen eller i ryttermeldingen. Dette gjelder spesielt hvis oppsitting/avstigning inne på banen er nødvendig, hvis porten er et annet sted enn ved A, og hvis rytteren kan ri inne på banen til startsignal blir gitt.

§ 433 – Tidsskjema og startsignal

1. Tidsskjema

a) Arrangøren må sette opp et realistisk tidsprogram, der det tas hensyn til både ekvipasjenes behov, et fornuftig dommeroppsett i hver klasse og en forsvarlig arbeidsdag for dommerne. Det beregnes 2,5-3 minutter mellom hver ekvipasje i tillegg til tiden angitt på dommerprotokollen for klassen.

b) Hver klasse skal gjennomføres sammenhengende. I store klasser skal det legges inn hensiktsmessige pauser på minst 10 minutter. Det bør være maksimalt 12 ekvipasjer mellom hver pause. Ingen pause bør være lengre enn 1 time. I disse pausene kan det ikke gjennomføres konkurranse på den aktuelle banen, og dommerne kan ikke dømme.

c) Det må være tilstrekkelig med pauser mellom klassene til å kunne gjennomføre premieutdeling, stille banen og gi dommerne tid til pauser og måltider.

2. Starttider og startsignal

a) Oppsatte starttider skal følges så langt det er mulig. Hoveddommeren skal gi startsignal i hht starttidene på startlisten så langt det er mulig. Rytteren har plikt og rett til å vente til sin starttid før startsignal gis.

b) Rytteren kan ikke starte før startsignal er gitt, og må starte innen 45 sek etter at startsignal er gitt. I kür må rytteren gi signal om at musikken skal settes i gang innen 45 sek etter at startsignal er gitt, og starte oppvisningen innen 20 sek etter at musikken har startet. Dersom hesten stopper for å urinere eller slippe avføring, skal tiden hesten trenger for å gjøre fra seg, legges til.

Paradressur: Se også KR Para § P 20.

c) Regler om idømming av feil og eliminering ved brudd på reglene i § 432.7.b er gitt i § 450.2.

§ 434 – Personell og utstyr under dømmingen

1. Generelle bestemmelser for stevner fremgår av KR I, kap. 5.

2. Det skal ved dressurstevner bl.a. være følgende personell (se også KR I § 151):

a) dommere i h.h.t. §§ 460-461

b) skriver til hver av dommerne

c) nødvendig mannskap for å holde banen og railen mv i orden

d) person for åpning av rail ved inn- og utridning (bare ved stengt port)

e) personell for innsamling av protokoller og utregning av resultater (med nødvendig utstyr)

3. Ved dressurstevner skal det foreligge følgende:

a) bord og stoler for dommerne og skriverne, og godt med skrivesaker. Utendørs skal dommerne fortrinnsvis sitte i dommerboder. Biler kan også brukes.

b) ulltepper for dommerne og skriverne, eventuelt beskyttelse mot regn

c) nødvendige papirer til hver dommer:

-ferdig utfylte dommerprotokoller med rytternes og hestenes navn, i startrekkefølge

-en tom dommerprotokoll

-startliste

- d)** tidtakingsur ved Kür. (Hoveddommeren bruker ellers egen klokke til å følge starttider mm.)
- e)** instrument for signalgivning (bjelle, fløyte eller bilhorn). NB – *signalfløyte* betraktes som en dommers *personlige* utstyr, som dommere skal bringe med til stevner.

KAP 4 – PROGRAMMENE OG ØVELSENE

§ 440 – Utførelse av programmene – generelle bestemmelser

1. Alle dressurprogram ris etter hukommelsen

Dette gjelder ikke dersom egne regler for den aktuelle klassen sier noe annet.

2. En ekvipasje av gangen

Ekvipasjene gjennomfører sitt program én av gangen. I klasser for 4-åringer har rytteren rett til å ha en «selskapshest» på utsiden av railen. Rytteren er selv ansvarlig for å sørge for en selskapshest og at den er egnet for formålet. Selskapshesten må stå mest mulig rolig og aldri komme i veien for dommerne.

3. Inn og ut fra banen til hest

Som hovedregel skal rytteren komme inn på og forlate banen til hest. Med de unntak som er nevnt nedenfor, er det ikke tillatt å la noen leie hesten inn på eller ut av banen. Ved overtredelse av denne bestemmelsen skal ekvipasjen elimineres.

Dersom det ikke er mulig å komme inn på eller forlate banen til hest av sikkerhetsmessige eller praktiske årsaker, er det likevel tillatt å gå av hesten og leie den inn på banen før start og ut igjen etter avslutningsholdtet. Arrangøren skal opplyse om dette.

Dersom ekvipasjene kan oppholde seg inne på banen til startsignal blir gitt, er det tillatt å la noen leie hesten før ekvipasjen vender opp fra A for å starte.

4. Start og avslutning

En ekvipasje har *startet* når den starter første øvelse fra den bokstaven som er angitt i protokollen. Det skjer som regel når ekvipasjen vender opp midtlinjen fra A for å begynne sitt program. Bedømmingen *avsluttes* når ekvipasjen forlater banen ved A.

5. Hilsning

Hilsning til hoveddommeren skjer ved start og avslutning av dressurprogrammet, dersom ikke annet er angitt i protokollen. Hilsningen gjennomføres slik: Når hesten har gjort holdt, tar rytteren samtlige tøyler i venstre hånd og holder høyre arm rett ned langs siden. Rytteren hilser deretter med en hodebøyning. Ryttere i militær- eller politiuniform gjør honnør.

6. Halt hest mm

Dersom hoveddommeren finner at en hest etter start er *tydelig* halt, og det ikke kan oppfattes som en mer eller mindre tilfeldig urenhet i gangen, skal ekvipasjen elimineres. Det samme gjelder ved andre klare forhold som går ut over hestevelferden. Hoveddommeren avbryter oppvisningen på en vennlig måte og ber rytteren om å forlate banen i skritt. Det kan ikke inngis protest mot disse beslutningene.

7. Blod på hesten

a) Dersom hoveddommeren mistenker *friskt blod* noe sted på hesten, skal han avbryte oppvisningen på en vennlig måte for å kontrollere dette. Hvis

hoveddommeren ikke kan påvise noe friskt blod, får ekvipasjen fortsette rittet. Dersom han finner friskt blod, skal ekvipasjen elimineres.

b) Hvis steward ved kontroll rett etter rittet påviser friskt blod fra hestens munn eller fra sporemerker, skal han straks melde fra til hoveddommeren, som skal eliminere ekvipasjen.

c) Hvis steward ved kontroll rett etter rittet påviser friskt blod noe annet sted på hesten, skal stewarden melde fra til hoveddommeren. Resultatet fra rittet blir stående, men hoveddommeren bestemmer om hesten kan starte igjen under det samme stevnet.

d) Det kan ikke innlegges protest mot hoveddommerens beslutninger om blod på hesten.

8. Styr og fall

Om en ekvipasje mellom start og utridning ved A utsettes for *styrt* eller *fall*, skal ekvipasjen elimineres. Dersom arrangøren av sikkerhetsmessige eller praktiske årsaker har bestemt at rytteren kan gå av hesten etter avslutningsholdtet for å leie den ut, regnes det ikke som fall.

9. Forlate banen

En ekvipasje som mellom start og fremridning etter avslutningsholdtet *forlater banen*, skal elimineres. Det dømmes som å forlate banen hvis hesten tydelig har alle fire ben utenfor railen.

10. Ikke tillatt hjelp

Ekvipasjen får *ikke motta hjelp* mellom start og utridning ved A, uavhengig av om han har bedt om det eller ikke. Ekvipasje som mottar ikke tillatt hjelp, skal elimineres. En ekvipasje som allerede er eliminert, kan motta hjelp før den forlater banen.

11. Ulydighet

Om en hest er ulydig *sammenhengende i 20 sekunder* mellom start og utridning ved A, f.eks. ved å rygge, steile eller nekte å bevege seg eller gå fremover, skal ekvipasjen elimineres. Hvis ulydigheten utsetter rytteren, hesten, dommerne eller andre for fare, skal ekvipasjen elimineres tidligere hvis det er nødvendig av hensyn til sikkerheten. Dette gjelder også dersom hesten utviser ulydighet mens ekvipasjen rir rundt eller inne på banen før den starter.

12. Behersker ikke klassens nivå

Om en ekvipasje åpenbart ikke behersker klassens nivå, eller videre ritt er klart negativt for hestens velferd eller sportens anseelse, skal ekvipasjen elimineres.

13. Avstraffelse

Hardhendt bruk av tøyler, sporer eller pisk må ikke forekomme, og medfører eliminasjon. Sanksjon i flg. § 123 kan ilegges. Se også KR I § 123.6.

14. Tid

Det gjelder ingen maksimaltid for gjennomføring av standard dressurprogrammer. Se egne regler for Kür.

15. Avbrutt ritt

I tilfelle av ekstreme værforhold eller andre uvanlige forstyrrelser kan hoveddommeren avbryte rittet. Dersom gjenstander som kan påvirke rittet, kommer inn på banen, skal hoveddommeren avbryte rittet, og gjenstanden skal fjernes. Hoveddommeren gir nytt startsignal når forholdene tillater det. Rytteren skal da fortsette programmet fra og med øvelsen der ekvipasjen ble stoppet. Bare dersom ekvipasjen ble bedt om å forlate banen og må varme opp på nytt før omstart, kan rytteren velge å begynne fra starten av programmet. Alle karakterer og feil gitt før ekvipasjen ble stoppet, blir uansett stående. Unntak for kür se § 451.4.

§ 441 – Holdt

1. Hesten skal være oppmerksom, urørlig og rett med loddrett stilte forben og bakbenene omtrent loddrett under hofteleddene. Vekten skal være likt fordelt på alle fire ben, som parvis skal være i høyde med hverandre.
2. Holdtet skal vises i minst 3 sekunder. Ved holdt og hilsen skal holdtet vises gjennom hele hilsningen.
3. Halsens reisning skal holdes ved like, tilpasset hestens utdanningsnivå, med nakken som høyeste punkt og nesen noe foran loddlinjen gjennom øyet.
4. Hesten skal under tydelig fremadbydning forbli på tøylen med en lett og myk forbindelse til rytterens hånd mens den hele tiden er forberedt på rytterens minste anmodning om å bevege seg fremover eller å rygge.
5. Kvaliteten av gangartene inn i og ut av holdtet inngår i bedømmingen.

§ 442 – Skritt, trav og galopp

1. Skritt

- a) Skritt er en marsjerende gangart. Hesten flytter bena i en klart markert firetakt, som må bibeholdes i alt skrittarbeid.
- b) Hvis samme sides forben og bakben flyttes mer eller mindre samtidig, blir skrittet mer eller mindre passartet. Denne uregelmessigheten, som kan nærme seg rent pass, er en alvorlig feil i skrittets kvalitet.
- c) Det er i skrittet at feilaktig dressurtrening blir mest synlig. Dette er også grunnen til at en hest ikke skal bes om å skritte ”på bittet” på et tidlig stadium av treningen. En for tidlig samling vil ikke bare ødelegge det samlede skrittet, men også mellomsnittet og øket skritt.
- d) Skrittet ris i følgende tempi:
 - *Samlet skritt*: Hesten beveger seg beslutsomt fremover, på bittet, med reist og hvelvet nakke og klar selvbæring. Hodet nærmer seg loddrett holdning, mens den lette kontakten til bittet bibeholdes. Bakbena er godt engasjert med god bakbensaktivitet. Gangen skal forbli marsjerende og energisk, mens bena forflyttes i en regelmessig takt. Steglengden minskes og stegene blir høyere enn i mellomsnitt, fordi alle leddene bøyes mer. For ikke å bli hastig eller uregelmessig, er stegene kortere enn i mellomsnitt, men med mer aktivitet.
 - *Mellomsnitt*: Et klart, regelmessig og utvungent skritt med moderat økning av steglengden. Hesten beveger seg energisk, men rolig på bittet, med jevne og

besluttssomme steg. Bakhoven settes foran forhovens spor. Rytteren beholder en lett, myk og jevn kontakt med hestens munn.

- *Øket skritt*: Skrittet skal være så jordvinnende som mulig, uten at bevegelsen blir overilt eller uregelmessig. Bakhoven skal settes klart foran forhovens spor. Rytteren skal la hesten strekke frem hals og hode, men uten å miste kontakt med hestens munn.

- *Fritt skritt*: Fritt skritt er en avslappet gangart der rytteren gir hesten full frihet til å senke og strekke ut halsen og hodet, men uten å gi fra seg muligheten til å styre hesten. Hesten skal gå med lange og veivinnende steg, og bakhoven settes klart foran forhovens spor.

- *La hesten strekke seg ut på lang tøyle*: Rytteren skal forlenge tøylene og la hesten strekke halsen gradvis fremover og nedover. Hestens munn skal komme omtrent på nivå med skulderleddet. Hesten skal beholde en elastisk og stabil kontakt med rytterens hånd. Skrittet skal være taktmessig med god skulderfrihet og engasjerte bakben. Hesten skal akseptere innkorting av tøylene uten motstand i munnen eller nakken.

2. Trav

a) Travet er en totaktig gangart, der det diagonale benpar (venstre forben og høyre bakben og vise versa) flyttes samtidig med et svevemoment mellom hver takt.

b) Hesten skal gå over i trav uten nøling, og med frie, aktive og regelmessige steg. Travets kvalitet bedømmes ut fra det generelle inntrykket, regelmessighet og elastisiteten i stegene – som kommer fra en smidig rygg og godt engasjerte bakben – og hestens evne til å bibeholde samme rytme og naturlige balanse, selv etter overgang fra ett travtempo til et annet.

c) Alt trav skjer under nedsitting, hvis ikke annet er angitt i programmet. Under lettridning skal rytteren sitte ned på utvendige diagonal (når utvendige forben er i bakken). Ved skifte av hånd ved vending *gjennom banen* skal skiftet av diagonal skje når hesten når sporet, og etter en eventuell avkortning fra øket trav eller mellomtrav. Ved skifte av hånd ved vending *over banen* eller *på buer* skal skiftet av diagonal skje før hesten stilles om til den nye innvendige siden.

Dersom lettridning eller nedsitting er valgfritt, bør rytteren gjøre bevisste valg, f.eks. ved å bruke lettridning og nedsitting likt på begge hender og i like øvelser. Hele hovedelementet i øvelsen bør ris i enten lettridning eller nedsitting, f.eks. hele volten eller hele diagonalen. Korrekt og bevisst bruk av lettridning påvirker rytterkarakteren under «alment inntrykk», men kan også ha betydning for karakteren for den enkelte øvelsen dersom hestens takt og balanse blir forstyrret.

d) Travet ris i følgende tempi:

- *Samlet trav*: Hesten byr frem med reist og hvelvet hals, og på bittet. Bakbena er energiske og godt engasjert, slik at hesten får økt skulderfrihet. Stegene er kortere enn i andre travtempi, men hesten beveger seg lettere og er mer bevegelig.

- *Arbeidstrav*: Dette er et tempo mellom samlet trav og mellomtrav, der en hest som ennå ikke er utdannet og klar for samlede gangarter, går i god balanse og byr frem til bittet med jevne, elastiske steg og god bakhensaktivitet. Uttrykket ”god bakhensaktivitet” betyr ikke at det kreves samling i arbeidstravet, men understreker bare hvor viktig det er at hesten viser god fremdrift fra aktive bakben.

- *Forlenging av steget:* Dette er et trav som ligger mellom arbeidstrav og mellomtrav, hos en hest som ennå ikke er kommet langt nok i sin trening til å utføre mellomtrav.
- *Mellomtrav:* Dette er et tempo som ligger mellom arbeidstrav og øket trav, men er ”rundere” enn øket trav. Hesten byr frem med rene og moderat forlengede steg og en tydelig impuls fra bakparten, uten å miste arbeidstravets karakter. Hesten får gå med hodet noe mer foran loddplanet enn i samlet trav og arbeidstrav, og med en noe friere og lavere holdning, mens den fremdeles går på bittet. Stegene skal være jevne, og hele bevegelsen balansert og utvungen.
- *Øket trav:* Stegene skal være så jordvinnende som mulig. Som følge av en kraftig impuls fra bakparten og med bibeholdt bæring og løft forlenger hesten steget til det ytterste. Hesten får forlenge rammen og vinne mer mark, med bibeholdt kontakt og uten å lene seg på bittet. Forhøvene skal settes i bakken på det punkt de peker mot. For- og bakbena skal være parallelle når de strekkes fremover i økningen. Hesten skal bevege seg i balanse, og overgangene til samlet trav skal utføres mykt mens vekten flyttes mer mot bakparten.

3. Galopp

- a) Galoppen er en tretaktig gangart. I høyregalopp er fotflytningen som følger: Venstre bakben – venstre forben + høyre bakben samtidig – høyre forben, fulgt av et svevemoment med alle fire ben i luften før neste sprang begynner.
- b) Fatning av galopp skal skje uten nøling, og med lette, spenstige og regelmessige sprang.
- c) Galoppens kvalitet bedømmes ut fra det generelle inntrykket, en regelmessig, lett og ren tretakt. Dette oppnås gjennom aksept av bittet med myk ettergift i nakken og god bakbensaktivitet, og evnen til å bibeholde samme rytme og naturlige balanse, selv etter overgang fra et galopptempo til et annet. Hesten skal alltid forbli rett på rette linjer.
- d) Galoppen ris i følgende tempi:
 - *Samlet galopp:* Hesten er på bittet og byr frem med reist og hvelvet hals. Samlet galopp kjennetegnes ved letthet i forparten og engasjement av bakbena. Hesten beveger seg med myke, frie og bevegelige skuldre og meget aktive bakben. Sprangene er kortere enn i de andre galopptempi, men hesten er lettere og mer bevegelig.
 - *Arbeidsgalopp* er et tempo mellom samlet galopp og mellomgalopp, der en hest som ennå ikke er utdannet og klar for samlede gangarter, går i god balanse og byr frem til bittet med jevne, lette og spenstige sprang og god bakbensaktivitet. Uttrykket ”god bakbensaktivitet” betyr ikke at det kreves samling i arbeidsgalopp, men understreker bare hvor viktig det er at hesten viser god fremdrift fra aktive bakben.
 - *Forlenging av steget:* Dette er en galopp som ligger mellom arbeidsgalopp og mellomgalopp, hos en hest som ennå ikke er kommet langt nok i sin trening til å utføre mellomgalopp.
 - *Mellomgalopp* er et tempo mellom arbeidsgalopp og øket galopp. Hesten går frem med frie, balanserte og moderat forlengede sprang og en tydelig impuls fra bakparten. Hesten får gå med hodet noe mer foran loddplanet enn i samlet og

arbeidsgalopp og med en noe friere og lavere holdning, mens den fremdeles går på bittet. Sprangene skal være så lange og jevne som mulige, og hele bevegelsen balansert og utvungen.

- *Øket galopp*: Sprangene skal være så jordvinnende som mulig. Som følge av en kraftig impuls fra bakparten, og med bibeholdt rytme forlenger hesten sprangene til det ytterste, uten å miste ro og letthet. Hesten får senke og strekke frem hals og hode, med bibeholdt kontakt og uten å lene seg på bittet. Hestens nese peker mer eller mindre fremover.
- Spenstigheten skal beholdes i overganger fra mellomgalopp og øket galopp til samlet galopp.

e) Kontragalopp: Hesten går med hensikt i f.eks. høyre galopp (med høyre forben ledende) på venstre hånd. Kontragalopp er en øvelse som øker hestens balanse. Hesten bibeholder sin naturlige stilling i nakken til utsiden av buen, og hesten er stilt til galoppsiden. Hestens bygning tillater ikke at ryggstøylene bøyes etter sirkellinjen. Rytteren må unngå å forbøye hesten, som vil gi spenning og forstyrre takten, og spesielt søke å unngå at bakparten kommer for mye på utsiden av volten. Rytteren må avpasse kravene etter hvor smidig og løsgjort hesten er.

f) Enkelt galoppbytte er et galoppbytte hvor hesten tas direkte ned i skritt og etter 3 til 5 klare skrittsteg settes direkte i den andre sidens galopp.

g) Changement utføres i forbindelse med svevemomentet i galoppspranget. Changementer kan også utføres i serier, f.eks. for hvert 4., 3., 2. eller hvert galoppsprang. Hesten skal selv i serier forbli lett, rolig og rett med livlig engasjement, og beholde samme rytme og balanse gjennom hele serien. For ikke å begrense eller hindre lettheten og flyten i changementserier, skal samlingsgraden være noe mindre enn ellers i samlet galopp.

§ 443 – Rygging

Ved rygging skal hesten, med bøyde bakben, villig, taktmessig (diagonal forflytning) og uten å ile, trå *rett bakover*. Holdningen og den myke forbindelsen med hestens munn skal beholdes under ryggingen så vel som i det innledende holdtet. Etter ryggingen skal hesten ved minste anmodning villig bevege seg fremover direkte inn i den foreskrevne gangart uten mellomliggende holdt. Uvillighet eller iling, motstand mot eller unndragning fra bittet, skjevhet, skrevende eller passive bakben samt slepende forben er alvorlige feil.

§ 444 – Overganger, halvparader, la hesten strekke seg ut, gi og ta tøylene

1. Overganger mellom gangarter og tempi skal utføres tydelig, raskt og presist på fastsatt punkt, men likevel med mykhet og uten å ile. Foregående gangart eller tempo skal beholdes med vedlikeholdt bæring til hesten går over i annen gangart eller tempo eller gjør holdt. Hesten skal hele tiden være lett på bittet, rolig og rett. Samme krav gjelder for overganger fra en øvelse til en annen, f.eks. fra passage til piaff og omvendt. I lette klasser kan hesten likevel ta noen steg i mellomliggende gangart(er).

2. Halvparade er en nesten usynlig innvirkning gjennom rytterens sete, sjenkler og hånd for å øke hestens oppmerksomhet og balanse. Halvparaden gjennomføres umiddelbart forut for ny øvelse eller annet tempo. Med moderat vektforflytning til hestens bakpart økes bakbenenes engasjement og undersatthet – med den virkning at forparten lettes, og hesten som helhet får forbedret balanse.

3. La hesten strekke seg ut på lang tøyle. Øvelsen gir et godt inntrykk av hestens ettergift og viser om den er balansert, smidig, lydig og avspent. For å utføre øvelsen korrekt må rytteren gradvis forlenge tøylene mens hesten strekker seg ut, fremover og nedover. Munnen skal mer eller mindre nå den vannrette linjen gjennom hestens skulderspiss. Hesten skal hele tiden beholde en elastisk og stabil kontakt med rytterens hånd. Rytmen i gangarten må beholdes, og hesten skal forbli lett i forparten med godt engasjerte bakben. Når rytteren korter inn tøylene igjen, skal hesten akseptere kontakten uten motstand i nakken eller munnen.

4. Gi og ta tøylene skal vise hestens evne til å bibeholde samlingen, selvbæringen, balansen og rettheten uten å lene seg på bittet. Rytteren fører hendene frem i retning hestens munn gjennom noen steg eller galoppsprang. Rytmen og kvaliteten i gangarten skal beholdes.

§ 445 – Vendinger og volter

1. Vendinger

a) Ved vending under bevegelse – inkludert hjørnepassering – skal hesten, stilt i nakken til vendingssiden og bøyd i kroppen etter vendingsbuens størrelse, mykt og sikkert følge rytterens innvirkning, uten å forandre gangart, rytme eller tempo. Ved 90 graders vending i samlede gangarter og i arbeidstempo skal vendingsbuen utgjøre en kvart 6 meters volte. I mellom- og øket trav/galopp samt kontragalopp skal buen utgjøre en kvart 10 meters volte.

b) Fordelsvending er en helomvending (180°) på forparten i skritt og utføres fra holdt eller et avkortet skritt. Vendingspunktet legges til indre forbenet, som i hvert steg løftes og settes ned på samme sted eller litt fremfor det sted hvorfra det ble løftet. Ytre forben trår under vendingen fremover, steg for steg rundt indre forben. Begge forbenene tillates således å bevege seg på et begrenset sirkelformet område. Størrelsen på dette området innvirker i høy grad på bedømmelsen av øvelsen. Bakbenene beskriver en bue omkring vendingspunktet gjennom steg til siden hvorved indre bakben skal settes fremfor det ytre. Hesten skal, stilt i nakken til vendingssiden og med ettergift i indre side, forbli på tøylene med lett og myk ettergift, by fremad og utføre øvelsen med regelmessige steg uten overiling. Umiddelbart etter at vendingen er utført, ris det rett frem uten mellomliggende holdt.

c) Bakdelsvending og skrittpiruett er en helomvending (180°) på bakparten i skritt uten foregående holdt. *Bakdelsvending* ris fra mellomskritt etter noen få steg med avkortet skritt. *Skrittpiruett* er i prinsippet den samme øvelsen, men ris fra samlet skritt og med større krav til samling og sentrering.

Vendingspunktet er det indre bakbenet, som i hvert steg løftes og settes ned på samme sted eller litt foran stedet det kom fra. Ytre bakben trår fremover og steg for steg rundt indre bakben. Begge bakbena beveger seg på et begrenset sirkelformet område. Størrelsen på dette området innvirker i høy grad på bedømmelsen av øvelsen. Kravet til sentrering øker fra bakdelsvending til skrittpiruett, og opp

gjennom klassene. Forbena trår til siden i en bue rundt vendingspunktet, og det ytre forbenet settes foran det indre.

Hesten skal være stilt i nakken til vendingssiden med ettergift i indre side. Den skal være på tøylen og by frem med lett og myk ettergift. Bakparten må verken falle utover i vendingen eller trå innover. Fotflytningen skal være regelmessig skrittakt.

2. Volter, serpentiner etc

a) **Volte** er en sirkel med diameter som oppgitt i det enkelte tilfelle.

b) En **serpentine** ut til langsiden består av halvsirkler forbundet med rette linjer vinkelrett på midtlinjen. Lengden av de rette forbindelseslinjene varierer avhengig av størrelsen på halvsirklene. Rytteren begynner den første buen ved gradvis å fjerne seg fra kortsiden og avslutter den siste buen ved gradvis å nærme seg den motsatte kortsiden. Å starte eller avslutte i et hjørne er ukorrekt.

I serpentine med én bue langs langsiden av banen skal buen gå 5 eller 10 meter inn fra sporet. I serpentine langs midtlinjen skal buene gå 5 meter ut fra midtlinjen.

c) En **åttetallsvolte** består av to like store sirkler med diameter som oppgitt i det enkelte tilfelle, forbundet med hverandre i åttetallets sentrum. Hesten rettstilles *et øyeblikk* i overgangen fra den ene til den andre volten.

d) **Vend gjennom storvolten** utføres som to halve 10 m volter med skifte fra den ene til den andre hånden når hesten er på midtlinjen og parallell med denne. Ved et eventuelt changement eller enkelt galoppombytte ved skiftet fra den ene til den andre halvvolten, holdes hesten rett på midtlinjen lenge nok til at denne øvelsen kan fullføres.

§ 446 – Sideøvelser

1. **Sjenkelvikning** er den mest grunnleggende av sideøvelsene. Den øker hestens lydighet for de sideførende hjelperne og virker løsgjørende. Hesten skal være stilt i nakken fra bevegelsesretningen og i det nærmeste rett i kroppen, mens den på et dobbelt spor beveger seg villig seg unna for den sideførende sjenkelen. Fremadbydningen, friheten og taktmessigheten i fotflytningen skal bibeholdes. Ved sjenkelvikning på diagonale linjer skal hesten tverres så mye at den er nærmest parallell med langsiden. Det er bedre at forparten går en anelse foran i bevegelsesretningen, enn at bakparten gjør det, noe som er en alvorlig feil.

Ved sjenkelvikning langs firkantsporet (og midtlinjen), en øvelse som vanligvis ikke forekommer i dressurprogram, bør hesten tverres så mye at den danner en vinkel på ca. 35° på bevegelsesretningen. Fremadbydningen, rytmen og taktmessigheten i benforflytningen skal bibeholdes.

I konkurranse ris sjenkelvikning i skritt og trav.

2. Versade, travers og renvers

a) Det viktigste formålet med disse sidebevegelsene er å utvikle og øke engasjementet av hestens bakpart og dermed også samlingen.

I versade, travers og renvers er hesten stilt og lett bøyd og beveger seg på flere spor. Stillingen og bøyningen må ikke overdrives for å ikke forstyrre rytmen, balansen og flyten i øvelsen. Friheten og regelmessigheten i gangen må beholdes. Hesten skal by jevnt frem og utføre øvelsen med smidige, balanserte og spenstige

bevegelser. Fremadbydningen går ofte tapt fordi rytteren er for opptatt av å bøye hesten og skyve den sidelengs.

b) Versade utføres i samlet trav. Versade ris på rette linjer langs eller parallelt med langsiden, med hestens bakpart på sporet og forparten innenfor. Hesten skal vise en lett, men jevn bøyning fra bevegelsesretningen rundt rytterens innvendige sjenkel, med en konstant tverring på omtrent 30 grader. Hestens innvendige forben skal krysse foran og forbi det utvendige forbenet. Det innvendige bakbenet skal trå frem innunder hestens vekt og følge samme spor som det utvendige forbenet, mens hesten senker den innvendige hoften og byr godt frem med god spenst.

c) Travers utføres i samlet trav eller samlet galopp. Travers ris på rette linjer langs eller parallelt med langsiden, med hestens forpart på sporet og bakparten innenfor. Hesten skal være lett bøyd i bevegelsesretningen rundt rytterens innvendige sjenkel, med mer bøy enn i versade. Øvelsen skal utføres med en konstant tverring på omtrent 35 grader (hesten beveger seg på 4 spor). I trav skal hestens utvendige ben krysse foran og forbi de innvendige. I galopp utføres øvelsen som en serie av sprang fremover og til siden.

En travers startes ved å flytte hestens bakpart inn fra sporet, eller ved å beholde bakparten innenfor sporet ut av et hjørne eller en volte. Øvelsen avsluttes ved å føre bakparten tilbake til sporet (uten å stille hesten ut), som ved avslutningen av en volte.

Målet er å vise en flytende øvelse i samlet trav eller galopp på en rett linje, med hesten korrekt bøyd og god fremadbydning og spenst.

d) Renvers er en speilvendt travers. Bakbena følger sporet, mens forparten flyttes inn. Øvelsen avsluttes ved å føre forparten tilbake til sporet foran bakparten. Ellers gjelder de samme prinsippene og kravene som for travers. Hesten skal være lett bøyd rundt rytterens innvendige sjenkel i bevegelsesretningen. I trav skal hestens utvendige ben krysse foran og forbi de innvendige. I galopp utføres øvelsen som en serie av sprang fremover og til siden.

Målet er å vise en flytende øvelse i samlet trav eller galopp på rett linje, med større bøyning enn i versade og bibeholdt fremadbydning og spenst.

e) Travers langs diagonalen (half-pass) er en variant av travers. Øvelsen kan utføres i samlet trav (og passage i kür) eller samlet galopp. Hesten skal være lett bøyd rundt rytterens innvendige sjenkel i bevegelsesretningen, og beholde spenst og balanse gjennom hele øvelsen. God fremadbydning er svært viktig for hestens skulderfrihet og bevegelighet, og særlig for engasjementet av det innvendige bakbenet. Tverringen er avhengig av diagonallinjens vinkel i forhold til langsiden. Hestens kropp skal være nærmest parallell med langsidene, med forparten en anelse foran bakparten. I trav skal de utvendige bena krysse foran og forbi de innvendige. I galopp utføres øvelsen som en serie sprang fremover og til siden.

I samlet trav er målet å vise en flytende øvelse på en diagonal linje med større bøyning enn i versade. Hestens utvendige for- og bakben skal krysse foran og forbi de innvendige uten at spenst og balanse går tapt.

I samlet galopp er målet å vise og utvikle samlingen og smidigheten, ved at hesten flytter seg fremover og til siden i en flytende øvelse uten tap av rytme og balanse, og med en myk og villig bøyning.

3. Ved bytte av side i sjenkelvikning og travers, f.eks. i «saksen» langs midtlinjen, skal omstillingen og overgangen til ny retning skje mykt og smidig. Øvelsen skal være symmetrisk, og antall meter eller galoppsprang til hver side være som beskrevet i programmet.

§ 447 – Piruetter

1. Piruett i galopp er en dobbel helomvending (360°) på bakparten i galopp med økt samlingsgrad. Idealet er at vendingen utføres i 6-8 sprang. Forbenene og ytre bakbenet skal bevege seg rundt det indre bakbenet, som hver gang det løftes, skal vende tilbake til samme eller noe fremfor det sted hvorfra det ble løftet. Begge bakbenene tillates slik å bevege seg på et begrenset sirkelformet område, der størrelsen på dette i stor grad innvirker på bedømmelsen av øvelsen. Indre bakben skal løftes og vende tilbake til bakken i samme galopp rytme som ytre bakben. Øvelsen skal utføres med god bakbensaksjon, senket bakpart og god bøyning av bakbenas ledd. Hesten skal, stilt i nakken til bevegelsesretningen og med ettergift i indre side, forbli på tøylen med lett og myk ettergift, beholde rytmen, bæringen og fremadbydningen samt med noe øket løft vende uten å ile. Bakparten må ikke falle utover i vendingen og heller ikke flytte seg sidelengs som i travers. Umiddelbart etter at vendingen er fullført, fortsettes galoppen rett fremover. Overgangene fra og til galopp skal være myke og presise. Galoppsprangene før og etter piruetten er en integrert del av øvelsen. De skal kjennetegnes av økt aktivitet og samling før piruetten og vedlikeholdt balanse når hesten går ut av den fullførte vendingen.

2. Halvpiruett i galopp er en helomvending (180°) på bakparten i galopp. Idealet er at vendingen utføres i 3-4 sprang. Øvelsen utføres ifølge bestemmelsene for piruett.

3. Arbeidspiruett utføres som en helomvending (180°) eller dobbelt helomvending (360°) i galopp. Prinsippene for halvpiruett og helpiruett legges til grunn, men bakbenene tillates å bevege seg på et sirkelformet område med en diameter på 3-5 m. Hensikten er at en hest som ennå ikke er sterk og samlet nok til å utføre en ferdig halvpiruett/piruett, skal lære å utføre øvelsen med god bakbensaksjon, senket bakpart og god bøyning av bakbenas ledd mens den beholder rytmen, bæringen og fremadbydningen uten å ile. En halvpiruett/piruett som er mindre enn 3-5 m, gir høyere karakter hvis kriteriene for en godt utført øvelse er oppfylt. I motsatt fall gir en unødvendig liten helpiruett/halvpiruett lavere karakter.

§ 448 – Passage og piaff

1. Passage er et meget samlet, kadensert, taktfast trav med diagonalt regelmessige steg. Den karakteriseres av et merkbart engasjement av bakparten med en tydelig markert bøyning av knær og haser og med en grasiøs mykhet i bevegelsen. Hver bendiagonal løftes og vender tilbake til jorden vekselvis med jevn rytme og økt avfjæring. I prinsippet skal tåen på det løftede forbenet være i høyde med midten på pipen på det nedsatte forbenet og tåen på det løftede bakbenet noe over kodeleddet på det nedsatte bakbenet. Halsen skal være reist og bøyd, med nakken som høyeste punkt, som en naturlig følge av den aktive og merkbare senkningen av

bakparten. Hodet skal nærme seg loddrett stilling med nesen noe fremfor loddlinjen gjennom øyet. Hesten skal med myk og lett ettergift forbli på tøylen med merkbar fremadbydning, slik at den beholder rytmen og uten synlig anstrengelse lett og uhindret kan gå over fra passage til piaff og omvendt eller til annen foreskrevet gangart. Uregelmessige steg med bakbenene, svinging med frem- eller bakdelen fra den ene siden til den andre, rykkvise bevegelser av for- eller bakben og slepende bakben, er alvorlige feil.

2. Piaff er et i høy grad samlet, taktfast og kadensert trav som gir inntrykk av å bli utført på stedet. Hestens rygg er myk og smidig. Bakdelen skal være noe senket som en følge av hasenes markerte bøyning og vel undersatte og engasjerte bakben, hvilket gir stor frihet, letthet og bevegelse til bogene og hele framdelen. Hver bendiagonal løftes og settes tilbake til jorden vekselvis med jevn rytme og noe økt avfjæring. I prinsippet skal tåen på det løftede forbenet være i høyde med midten på pipen på det nedsatte forbenet og tåen på det løftede bakbenet være en anelse over kodeleddet på det nedsatte bakbenet. Halsen skal være reist og bøyd som en naturlig følge av den undersatte og aktive bakparten. Hodet skal nærme seg loddrett stilling med nesen en anelse fremfor loddlinjen gjennom øyet. Hesten skal med myk og lett ettergift forbli på tøylen. Hestens kropp skal bevege seg opp og ned i en myk, kadensert og harmonisk bevegelse. Piaffen må alltid bære preg av livlig fremadbydning og kjennetegnes av perfekt balanse. Mens øvelsen gir inntrykk av å bli utført på stedet, kan det være en synlig tendens fremover, som igjen viser seg gjennom hestens villighet til å gå frem så snart den blir bedt om det. Selv den minste bevegelse bakover, uregelmessige steg med bakbena, kryssing av for- eller bakben og svingende for- eller bakpart fra side til side, er alvorlige feil. En øvelse med overilte og ujevne eller uregelmessige steg, eller steg uten løft og avfjæring, kan ikke kalles en sann piaff.

KAP 5 - BEDØMMELSEN

§ 450 – Generelt om karaktergivning, bedømming og resultat

1. Karaktertabell og karaktersetting

a) Hver dommer verdsetter øvelser som inngår i bedømmelsesgruppen (gruppe av øvelser) med *poeng fra 0–10* i henhold til følgende:

Utmerket	10	Ikke tilfredsstillende	4
Meget bra	9	Ganske dårlig	3
Bra	8	Dårlig	2
Ganske bra	7	Meget dårlig	1
Tilfredsstillende	6	Ikke utført (helt mislykket)	0
Godkjent	5		

Halve karakterer mellom 0 og 10 kan brukes i alle program (eks. 7,5).

Desimaler (0,1 osv) mellom 0 og 10 kan brukes (eks 7,1) for:

- Kür kunstnerisk uttrykk
- Unghester (For 7-års bare for «Kvalitet - gangartene»)
- Children for «Kvalitet»
- Ryttertester.

b) Ved karaktersettingen er det viktig at dommeren benytter de mulighetene skalaen gir til *differensiering*, og ikke begrenser seg til mellompoeng.

c) Dersom en allerede satt karakter blir rettet, uansett grunn, skal den opprinnelige karakteren strykes over og den riktige skrives ved siden av. Rettelsen skal signeres av dommeren. Når dommerprotokollen er hentet, kan retting kun skje dersom dommeren oppdager en åpenbar skrivefeil eller hvis en karakter mangler.

d) I klasser for unghester og i ryttertstklasser skal dommerne sammen gi én felles vurdering av hver ekvipasje. I alle andre klasser skal hver dommer gi sin individuelle vurdering. Dommerne må ikke konferere om karakterene under bedømming av klassen, unntatt for å enes om fratrekk for feil og feilridning. Poengutjevning («normalisering») må ikke forekomme.

e) Verken dommeren eller skriveren skal følge med på karaktergivning og resultater ved hjelp av mobiltelefon.

f) Dommeren har ansvaret for at hver av sine protokoller er fullstendig fylt ut med korrekte karakterer, og skal signere protokollen før han/hun leverer den fra seg.

2. Idømming av feil og eliminering

a) Feilridning

Det skal idømmes -0,5 prosentpoeng første gang, -1,0 prosentpoeng andre gang og eliminering tredje gang. Fradraget skjer hos hver dommer i klassen.

Se nærmere beskrivelse i § 450.3.

b) Tekniske feil og andre hendelser

Det skal idømmes -0,5 prosentpoeng per gang eller eliminering, avhengig av type feil, i hht tabellen nedenfor. Fradraget skjer hos hver dommer i klassen. For *paradressur* og *dressurprøven i feltritt* – se også grenreglementene.

Feil eller hendelse	Paragraf	Fradrag for feil	Eliminering	Sanksjon
Start med pisk der det ikke er tillatt	§ 425	Ja		
Start med andre avvik fra pålagt antrekk enn dem som medfører eliminering	§ 425	Ja		
Start i strid med bestemmelser om sporer, sikkerhetshjelm eller andre tekniske hjelpemidler	§ 425		ja	Kan ilegges
Start med belegg på hestens ben	§ 426	ja		
Start i strid med andre bestemmelser om saling og bisling	§ 426		ja	Kan ilegges
Hilsen uten å legge tøylene i venstre hånd (unntatt para)	§ 440.5 § P 23.3	Ja		
Start før startsignal er gitt	§ 432.7	ja		
Start mer enn 45 sek etter at startsignal er gitt (unntatt ryttertester og para)	§ 432.7 § P 20.2	Ja		
Kür: Signal til å starte musikken mer enn 45 sek etter at startsignal er gitt (unntatt para)	§ 432.7 § P 20.2	Ja		
Kür: Start mer enn 20 sekunder etter at musikken har startet (unntatt para)	§ 432.7 § P 20.2	Ja		
Start mer enn 120 sek etter at startsignal er gitt, dersom ikke hoveddommeren vurderer at forsinkelsen skyldes en gyldig grunn. Unntakene gjelder ikke FEIs unghestprogrammer.	§ 432.7		Ja, unntatt t.o.m. LA og i MC:1, MC:2, MC:3, MB:0, MB:1 og MB:2.	
Kür: Overskridelse eller underskridelse av angitt tid for programmet	§ 451.4	- 0,5% fra kunstnerisk inntrykk		
Halt hest o.l.	§ 440.6		Ja	Ja hvis alvorlig
Friskt blod noe sted på hesten under rittet, eller friskt blod fra hestens munn eller fra sporemerker påvist ved sjekk utført av steward etter avsluttet ritt	§ 440.7		Ja	Ja hvis alvorlig
Friskt blod noe sted på hesten unntatt fra munnen eller fra sporemerker, påvist ved sjekk utført av steward etter avsluttet ritt	§ 440.7		Bare startnekt for neste klasse	
Styrt eller fall	§ 440.8		ja	
Ekvipasjen forlater banen	§ 440.9		ja	
Ekvipasjen gis ikke tillatt hjelp	§ 440.11		Ja	Kan ilegges
Hesten leies inn på eller ut av banen	§ 440.2		Ja	
Hesten viser alvorlig ulydighet	§ 440.12		Ja	
Ekvipasjen behersker åpenbart ikke klassens nivå	§ 440.13		Ja	Ja hvis alvorlig

Avstraffelse av hesten eller utilbørlig bruk av hjelperne	§ 440.14		ja	Ja
---	----------	--	----	----

c) Hoveddommeren bestemmer hvorvidt det skal idømmes feilridning, feil eller eliminering. Feilridning nr 3 fører til eliminering. Årsaken til eliminering skal angis på protokollen.

d) Dersom ekvipasjen starter med pisk, belegg på hestens ben eller andre mangler og feil ved hestens utstyr som er i strid med reglementet, men ikke medfører eliminering, skal dommeren stanse ekvipasjen, og pisen eller utstyret må fjernes eller rettes før ekvipasjen får fortsette. Rytteren kan motta hjelp til å utføre dette. Ekvipasjen kan starte programmet på nytt eller fortsette fra der den ble stoppet, men beholder karakterene som ble gitt før den ble stoppet.

e) Ved eliminering pga mangler ved antrekk eller utstyr, at hesten forlater banen, eller at hesten leies inn på/ut av banen, kan ekvipasjen få fullføre oppvisningen med bedømming dersom det ikke forstyrrer tidsskjemaet til de andre ekvipasjene. Feilen ved antrekket eller utstyret må først rettes.

f) Det kan ikke legges inn protest mot eliminering pga friskt blod, halt hest mv (KR I § 185.4, § 440.6-7) eller avstraffelse og utilbørlig bruk av hjelperne (§ 440.14).

3. Feilridning

a) Det regnes som feilridning bl.a. hvis en foreskrevet øvelse glemmes, utføres på feil sted, i feil rekkefølge, i feil retning eller feil gangart, eller hvis en øvelse som ikke forekommer i programmet utføres. Det idømmes ikke feilridning i kür.

b) Ved feilridning skal hoveddommeren som hovedregel avbryte oppvisningen ved å gi signal. Hoveddommeren skal forklare rytteren hvordan øvelsen skal utføres, og hvorfra han skal ri om igjen. Normalt skal hele øvelsen der feilen skjedde, vises på nytt.

c) Hvis rytteren oppdager feilridningen selv eller ikke føler behov for forklaring fra hoveddommeren, kan han uten å vente på signal og på *egen risiko* rette opp feilridningen og fortsette oppvisningen.

d) Hvis rytteren har påbegynt en øvelse og så på eget initiativ gjør øvelsen om igjen uten at det forelå en feilridning, skal *det første forsøket* bedømmes. Det blir i tillegg idømt feilridning.

e) Om rytteren gjør en feilridning som ikke har betydning for bedømmelsen av øvelsen eller for fortsettelsen av programmet – f.eks. sitter ned når han skal ri lett og omvendt, eller rir ut etter avsluttet oppvisning i en annen gangart enn det som står i programmet – vurderer hoveddommeren om det skal gis stoppsignal. Det regnes uansett som feilridning, selv om hoveddommeren ikke gir signal. Dersom hoveddommeren ikke avbryter, og rytteren gjør samme feilridning på samme øvelse senere i programmet, straffes rytteren bare for én feilridning.

f) Hvis verken hoveddommeren eller de øvrige dommerne oppdager en feilridning før ekvipasjen forlater banen etter siste holdt og hilsen, regnes dette til rytterens favør, og det idømmes ikke feilridning. Dersom feilridningen innebærer at en øvelse ikke er vist, skal øvelsen ha samme karakter hos den enkelte dommer som ekvipasjens gjennomsnitt for de andre øvelsene i programmet.

g) Dersom ekvipasjen elimineres på grunn av for mange feilridninger, har den likevel rett til å fullføre oppvisningen med bedømming.

4. Utregning av resultat

a) Teknisk utregning

Etter hver oppvisning hentes protokollene av protokollbærere og leveres i sekretariatet. Poengene for hver dommer legges sammen og justeres for eventuelle koeffisienter. Hver poengsum regnes om til prosent av maksimalt oppnåelig poengsum (prosentpoeng). Deretter trekkes det fra prosentpoeng for eventuelle feilridninger og tekniske feil. Prosentpoengene fra hver dommer legges så sammen, og sluttsummen deles på antall dommere. Resultatet oppgis med 3 desimaler. Ved 4 desimaler avrundes tallet ned hvis fjerde siffer etter komma er 1-4, og opp hvis fjerde siffer er 5-9. Dette prosentresultatet utgjør ekvipasjens sluttresultat.

I *FEIs programmer for 7-åringer* regnes prosentpoengene for hhv Teknisk utførelse og Kvalitet ut før de legges sammen og deles på 2.

I *FEIs programmer for Children* regnes prosentpoengene for hhv Teknisk utførelse og Kvalitet ut før de legges sammen.

Ryttertester – se § 453.

b) Resultatrekkefølge

Den ekvipasje som oppnår høyest sluttresultat er vinner, den neste er nr 2 osv. Om to eller flere ekvipasjer oppnår samme sluttresultat på de tre første plassene, går ekvipasjen med høyest sum for Alment inntrykk foran. I kür går ekvipasjen med høyest sum for kunstnerisk inntrykk foran, deretter høyeste karakter for «Harmoni mellom hest og rytter», og til slutt høyeste karakter for «Korreografi». I lagkonkurranser går det laget foran som har best resultat for sin dårligste tellende ekvipasje. Mesterskap: Se kap. 7.

I *FEIs og NRYFs unghestklasser* gjelder: Om to eller flere ekvipasjer oppnår samme sluttresultat på de tre første plassene, gjelder følgende: karakterene for «Harmoni» (4-års), hhv «Ettergift» (5-7-års), og «Utviklingsmulighet» legges sammen og deles på to. Ekvipasjen med høyest snittkarakter går foran. Ved fortsatt likeplassering går ekvipasjen med høyest karakter for «Harmoni», hhv «Ettergift», foran. Ved fortsatt samme resultat er ekvipasjene likeplasserte.

c) Godkjent resultat

Ekipasjen må oppnå et sluttresultat på 50% eller mer for at resultatet i klassen skal regnes som *godkjent*, og for å være berettiget til premie eller plassering i klassen. Denne bestemmelsen gjelder ikke for feltrittets dressurprøve.

d) Clear round er en resultatberegning uten rangering. Et resultat på 50% eller mer regnes som Clear round og belønnes med sløyfe (KR I § 158.1.f).

5. Dommermøte

Dersom det er et avvik på 7 prosentpoeng eller mer mellom dommernes resultater for noen ekvipasje, skal klassens hoveddommer vurdere behovet for og eventuelt gjennomføre et møte mellom klassens dommere. Formålet er ikke å påvise feil, men å avklare årsaken til avviket og utvikle dommernes kompetanse. Ingen karakterer skal rettes som resultat av dommermøtet. Møtet skal dokumenteres i et eget skjema, som stevnets overdommer skal sende inn til NRYFs adm sammen med stevnerapport mv.

§ 451 – Spesielt om kür

1. Øvelsene

Bare de klassiske øvelsene beskrevet i dressurreglementet er tillatt, og bare øvelser som hører hjemme opp til og med det aktuelle klassenivå, skal inngå. Det er likevel tillatt å vise også andre øvelser enn dem programmet krever, men innenfor de øvelser som dressurreglementet beskriver. Se nærmere beskrivelse i «*Directive for Judges – FEI Freestyle Tests*».

For paradressur: Se også KR Para § P 26.

2. Feilridning i vanlig forstand kan ikke skje. Dersom en obligatorisk øvelse i programmet ikke blir vist, skal øvelsen ha karakteren 0. Andre feil idømmes i hht § 450.2.

3. Utførelse

Holdt og hilsen som innledning og avslutning av programmet må vises med hesten på midtlinjen og vendt mot dommeren på C.

Skrutt, øket trav og øket galopp skal vises minst 20 m sammenhengende. Skritt må vises på ett spor for å få karakter. Skrittpiruet kan inngå i 20 m skritt. Trav på volte eller gjennom to hjørner regnes ikke som øket trav.

Obligatorisk galoppvolte må vises i rettvendt galopp.

Kontragalopp på buet linje skal vises minst 20 m.

Sidebevegelser skal vises minst 12 m sammenhengende. *Travers* må vises på diagonal linje, men er også tillatt på eller parallelt med sporet. Traverssaks i trav er alltid tillatt. For junior er bare ett skifte mellom galopptravers til hver side tillatt.

Minst én *piaff* må vises rett (minst 10 steg), men kan også vises som vifte eller hel/delvis piruet.

Passage må vises minst 15 m sammenhengende på ett spor, men kan også vises som travers.

Changementserier for hvert annet steg må inneholde minst 5 changementer på rad og for hvert steg minst 9 changementer.

Overganger mellom piaff og passage bedømmes bare i sekvensen passage–piaff–passage.

Piruet skal vises fra og til galopp og med minst 3-4 galoppsprang mellom ved skifte mellom piruet til den ene og andre siden.

4. Omstart, tidtaking og avslutning

a) Dersom ekvipasjen blir avbrudd og må starte på nytt, kan rytteren velge å ri hele programmet om igjen, eller fra punktet der avbruddet skjedde. Karakterer allerede gitt før avbruddet skjedde, blir stående.

b) Tidtakingen begynner etter fremridning fra holdt og hilsen og avsluttes ved avkortning til holdt og hilsen. Hvis programmet varer klart lengre eller kortere (ca 10 sek) enn angitt på protokollen, trekkes 0,5% fra prosentresultatet for kunstnerisk uttrykk.

Musikken må stoppe ved avsluttende hilsen.

5. Musikken

Rytteren er selv ansvarlig for at musikken er i orden (riktig musikk, klar til avspilling m.m.). Kun rene tekniske feil i forbindelse med avspillingen kan lastes arrangøren. Dersom musikken svikter, og det ikke finnes noe back-up-system, må rytteren straks forlate banen. Starttiden for neste ekvipasje må påvirkes minst

mulig. Ekvipasjen det gjelder, skal om mulig få starte om igjen i en oppsatt pause i klassen eller til slutt i klassen. Tidspunkt for ny start bestemmes av hoveddommeren etter å ha konferert med rytteren. Rytteren bestemmer selv om han vil ri hele programmet på nytt, eller om han vil starte fra det sted der musikken sviktet. Karakterene som ble satt før musikken sviktet, blir imidlertid stående. Svikter musikken på nytt, blir ekvipasjen eliminert.

6. Koreografien

- a) *Klassisk dressur* som beskrevet i reglementet har høyeste prioritet.
- b) Alle øvelser skal være klart definert med markert start og avslutning. Traverser skal være klart markerte og utføres på klare linjer. Det skal være balanse mellom ridning på venstre og høyre hånd. Overdrevet bruk av hestens eller rytterens sterke øvelser bør unngås og gir dårlig balanse i koreografien. Det skal legges større vekt på utførelsen av vanskelige øvelser (f.eks. piaff og passage). Klart plasserte øvelser er lettere å dømme og kan dermed oppnå høyere poeng fra dommerne.
- c) Programmet skal være klart og logisk bygd opp og vise ekte harmonisk balanse mellom hest og rytter. Harmoni, flyt og likevekt er grunnpilarene i et kürprogram. Elementer med høy grad av samling bør stadig veksle med øvelser som viser fremadbydning i klare grunnangarter.
- d) Alle elementer som høyner vanskelighetsgraden, skal gi høyere poeng når de blir fullstendig utført og lykkes.

7. Vanskelighetsgrad

- a) *Vurderingen av vanskelighetsgrad* kan ikke gjøres uavhengig av de øvrige tekniske og kunstneriske karakterene. Det er en nær sammenheng mellom vanskelighetsgrad og teknisk utførelse, som begge sterkt påvirker de to første karakterene for kunstnerisk inntrykk. Mangelfull kvalitet i utførelsen av en øvelse viser en brist i rytterens og/eller hestens ferdigheter. Dette må føre til trekk i karakteren for vanskelighetsgrad.
- b) Grunnkravet går frem av programmet for den aktuelle klassen. Følgende eksempler regnes som høyere vanskelighetsgrad forutsatt at øvelsene blir utført teknisk korrekt:

Prix St. Georges og Intermediaire I kür:

- Et større antall changementer i serier enn minstekravet
- Øvelser utført på bøyde eller brukne linjer
- Stor tverring i travers kombinert med bytter av side i saks på speilvendte linjer
- Versade på midtlinjen eller annen linje vekk fra sporet
- Øket galopp fulgt av halvpiruett (Prix St. Georges) eller piruett (Intermediaire I)
- Overgang fra øket galopp til skritt

Grand Prix kür:

- Et større antall changementer i serier enn minstekravet
- Doble piruetter
- Øvelser utført på bøyde eller brukne linjer (men trav på storvolte kan ikke regnes som øket trav)
- Stor tverring i travers kombinert med flere bytter av side i saks på speilvendte linjer regnes som svært vanskelig

- Piaff og passage fra skritt eller holdt regnes som vanskeligere enn fra en øvelse med fremdrift
- Vanskelige øvelser og overganger med tøylene i én hånd, men begrenset til maksimum tre øvelser
- Kombinasjoner med vanskelige overganger mellom øvelser (f.eks. galopp-passage-galopp, øket galopp i direkte sammenheng med piruett, øket galopp fulgt av piaff på klart definerte punkter, direkte overganger fra changementer for hvert annet sprang til direkte changementer og tilbake)
- c) Piaffpiruetter, travers i passage og galoppiruetter kombinert med travers regnes ikke som høyere vanskelighetsgrad, med bedømmes positivt i koreografien.
- d) *Retningslinjer for karaktersetting:*
 - Når bare grunnkravet for klassen slik det fremgår av kürprogrammet vises: omtrent 6
 - Når vanskelighetsgraden tilsvarer standardprogrammene på det aktuelle nivå: minst 7
 - Når vanskelighetsgraden er høyere enn i standardprogrammene på det aktuelle nivå, som beskrevet ovenfor: minst 8.

§ 452 – Unghestklasser

1. Hensikten er å bedømme hestens ridbarhet og grunnangarter og det generelle inntrykk den gir av å egne seg som dressurhest.

2. Bedømmingen.

a) I NRYFs program for 5/6-åringer og FEIs programmer for 4-, 5- og 6-åringer dømmes ekvipasjen av et dommerpanel bestående av 2-3 dommere, hvorav en bør være trener. Dommerne sitter sammen på C og gir en felles bedømming på én dommerprotokoll. Det gis ikke karakter på enkeltøvelsene, bare på samlet inntrykk (kvalitet). En av dommerne styrer klassen ved å gi startsignal, signal ved feilridning mv, men har ikke sterkere innflytelse på karakterene enn de(n) andre.

b) I FEIs unghestprogrammer for 7-åringer dømmes ekvipasjen av 1 dommer plassert på C og 1-2 dommere plassert sammen på B eller E, alternativt på M eller H hvis plassen rundt banen tilsier det. Dommeren på C dømmer den tekniske delen på vanlig måte. De(n) andre dommeren/dommerne gir en (felles) bedømming av kvaliteten. Det er én protokoll for teknisk inntrykk og en for kvalitet.

3. Ved bedømmingen skal dommeren legge vekt på:

- om hesten og måten den viser seg på passer til det generelle bildet av en dressurhest
- om hesten er på riktig vei i sin utdanning (basert på treningsskalaen)
- om hesten har kapasitet til å utføre dressur på et høyere nivå

Det skal legges spesiell vekt på en myk og stabil kontakt med bittet, en levende munn og en elastisk nakke i alle tre grunnangarter og i overgangene.

Gangen skal være regelmessig og fri for spenning.

Stilling og bøying, harmonisk utvikling av begge sider og smidighet er viktig. Hesten må vise fremadbydning med godt engasjement bakfra, som fører til en svingende rygg og myk og stabil kontakt med bittet.

Grunnleggende feil i utdanningen vil føre til lavere karakterer. Eksempler på slike feil er: tydelig ujevn rytme, spenning, varig manglende kontakt, manglende ryggsving, tydelig skjevhet og manglende engasjement bakfra.

Mindre feil (f.eks. skjevt holdt, små konsentrasjonsbrudd, forbigående for kort hals eller forbigående over bittet) skal ikke tillegges for stor vekt, hvis hesten beveger seg godt og er korrekt skolert.

Hester som i starten av programmet viser litt spenning og noen få avbrudd i konsentrasjonen, eller til og med er litt skvetne, skal bedømmes mildere enn i en normal dressurkonkurranse.

4. Eksempler på mindre feil i 5-årsklasser:

- overganger ikke nøyaktig på punktet
- mellomgalopp noe på to spor
- litt på to spor i avkortning etter økninger

Øvelsene i FEIs programmer for 5-årige hester og NRYFs program for 5/6-åringer er av lav vanskelighetsgrad. Full samling kreves ikke i FEIs programmer for 5-åringer. I NRYFs program for 5/6-åringer kreves arbeidstrav og -galopp med vekt på balanse og selvbæring, men ikke samling.

5. Eksempler på mindre feil i 6-årsklasser:

- sidebevegelser starter ikke nøyaktig på punktet
- bøyningen beholdes ikke de siste to-tre stegene etter en korrekt start og utførelse av travers

Sidebevegelser og changementer er viktige øvelser i FEIs programmer for 6-årige hester, og det kreves en klarere definert samling.

§ 453 – Klasser for Children

1. Hensikten er å bedømme rytterens ferdigheter, bruken av hjelperne, nøyaktigheten i utføringen av programmet og harmonien med hesten.

2. Klassene og programmene

Det er 4 dressurprogram for Children. Vanskelighetsnivået ligger på LB, 2 x LA og MC.

3. Bedømmingen

a) Konkurransen dømmes av 1 dommer plassert på C og 1-2 dommere plassert sammen på E eller B, alternativt på H eller M hvis plassen rundt banen tilsier det. Dommeren på C dømmer den tekniske delen på vanlig måte. De(n) andre dommeren/dommerne gir en (felles) bedømming av kvaliteten. Det er én protokoll for teknisk inntrykk og en for kvalitet.

b) Det kan også brukes 5 dommere. 3 dommere på C, H og M dømmer den tekniske delen, mens 2 dommere sammen på E eller B dømmer kvaliteten. Prosentresultatene fra de 3 tekniske dommerne legges da sammen og deles på tre for å gi det endelige prosentresultat for den tekniske delen.

4. Resultatet

Sluttresultatet for ekvipasjen beregnes slik: Prosentresultatet for den tekniske delen pluss prosentresultatet for kvalitet delt på to.

Ekipasjer med samme sluttresultat regnes som likeplasserte.

§ 454 – Rytterttestklasser

1. Generelt

Rytterttestklasser er en konkurranseform som legger vekt på riktig grunnutdanning av rytteren. Formålet er å fremme god kvalitet i den grunnleggende ridningen bygd på den klassiske ridelære. Fokus skal være på en korrekt, balansert og smidig sits og følelsen for takt og rytme. Rytteren skal vise god evne til å koordinere og bruke hjelperne på riktig måte og til rett tid. Dette kommer til uttrykk ved at hesten mykt og villig følger rytterens hjelpere og går i riktig takt og tempo. Bedømmelsen skal vise om rytteren er på rett vei i sin rideutdanning. Hestens kvalitet som dressurhest skal ikke påvirke bedømmelsen.

2. Klassene og programmene

Rytterttestklassene går i egne rytterttest-program på nivå LD, LC, LB og LA – se heftet "Rytterttester dressur".

På nivå LC og LB kan programmet leses høyt. Arrangøren er ansvarlig for dette.

I LD kan 1-2 ekvipasjer, i LC 1-4 ekvipasjer og i LB 1-2 ekvipasjer være inne på banen samtidig.

3. Bedømmingen

a) Rytterttestklasser dømmes av 1-2 dommere, som sitter sammen på C og gir én samlet vurdering. En autorisert trener kan erstatte den ene av to dommere.

b) I LD gis det ikke karakter, bare en skriftlig tilbakemelding på fastsatt protokoll. Feilridninger påpekes, men dømmes ikke.

c) I LC-LA gis det både skriftlig tilbakemelding og én karakter på skalaen fra 0 til 10. Desimaler kan brukes. Feilridning gir -0,2 p første gang, -0,4 p andre gang og -0,8 p tredje gang. Fjerde feilridning gir eliminering.

Rytterne blir bedømt etter tre kriterier:

- Sits
- Bruk av hjelperne og effekten av innvirkningene
- Helhetsinntrykk

4. **Nærmere beskrivelse** er gitt i heftet "Rytterttester dressur".

§ 455 – Kunngjøring av resultater

1. Etter hver ekvipasje skal foreløpig resultat for den enkelte dommer og foreløpig sluttresultat kunngjøres på resultattavle og over høyttaler. Korrekt utregning og opplysning om resultat må tilstrebes.

2. Etter at klassen er slutt, skal offisiell resultatliste bekjentgjøres på stedet (under ansvar av hoveddommer) med rekkefølge og plassering for ekvipasjene ut fra sluttresultat. Den enkelte dommers navn og resultat for ekvipasjene skal også fremgå av resultatlisten. Se ellers KR I § 159 om resultatlister.

3. Dressurprotokollen i original skal utleveres til rytterne etter premieutdelingen. Bare dersom det er mulig å ta kopi av protokollen, kan originalen deles ut tidligere. Mulighet for slik kopiering bør være tilgjengelig på stevneplassen. Rytter har plikt til å oppbevare sin(e) dommerprotokoller i minst 7 dager og å fremlegge disse for kontroll av NRYF ved pålegg om dette. Ved alle mesterskap over klubb-nivå har arrangøren plikt til å oppbevare kopi av alle dommerprotokoller i minst 14 dager og å fremlegge disse for kontroll av NRYF ved pålegg om dette.

4. Klager på resultater

a) Bare den som har rett til å nedlegge protest etter KR I § 185, kan klage på summering og beregning av sluttresultatet for en konkurranse. Slik klage må leveres til arrangøren snarest mulig og innen 3 døgn etter kunngjøring av offisiell resultatliste for klassen. Dersom konkurransen går over flere avdelinger, må klage vedrørende den enkelte avdeling leveres innen 3 døgn etter kunngjøring av offisiell resultatliste for avdelingen, og vedrørende sluttresultatet for konkurransen innen 3 døgn etter kunngjøring av offisiell resultatliste for hele konkurransen. For mesterskap er de samme fristene 7 døgn.

b) Arrangøren skal gjøre eventuelle rettelser og sørge for kunngjøring av nytt resultat så snart som mulig. Dersom klageren ikke er enig i arrangørens rettelse, kan han levere protest til TKr. Alle relevante dommerprotokoller må være vedlagt protesten. Ved *mesterskap* skal arrangøren alltid oversende klagen og protokollene med forslag til rettelse til TKr for avgjørelse.

KAP 6 – OVERDOMMER, DOMMERE, STEWARD

§ 460 – Overdommer

Det skal være oppnevnt overdommer ved alle D-, L- og E-stevner. Ved alle NM bør det være en særskilt overdommer, ved andre stevner kan overdommeren inngå i dommerpanelet. På klubbstevner fungerer hoveddommer i klassen som overdommer, se KR I § 173. Det vises ellers til bestemmelsene i KR I §§ 127 og 170. Krav til autorisasjonsgrad fremgår av KR I Tillegg 5.4.

§ 461 – Dommernes antall – hoveddommer

1. Antall dommere

a) Dressurkonkurranser dømmes av 1-5 dommere, avhengig av klasse- og stevnenivå.

b) Hovedregelen er 3 dommere på følgende stevnenivå:

- *rene L-stevner klassenivå f.o.m. MA*
- *kombinerte E/L-stevner alle klasser*
- *rene E-stevner alle klasser.*

Det kan likevel brukes 2 dommere dersom det er ikke praktisk mulig eller økonomisk forsvarlig å bruke 3 dommere. For *rene E-stevner* skal unntaket fra 3 dommere være godkjent av Dressurdommerkomiteen på forhånd.

c) Det kan brukes 1, 2 eller 3 dommere på følgende stevnenivå:

- *rene L-stevner t.o.m. klassenivå MB*
- *kombinerte D/L-stevner alle klassenivå*
- *rene D-stevner alle klassenivå*
- *klubbstevner alle klassenivå.*

d) *Rytterttestklasser* dømmes av 1 eller 2 dommere. En autorisert trener kan erstatte den ene av to dressurdommere.

e) *Unghestklasser* dømmes av 2 eller 3 dommere. En autorisert trener kan erstatte en av dressurdommerne.

f) I *Norgesmesterskap* bør det være 5 dommere i hver klasse. Det skal være 5 dommere i finalene. Se egne unntak for NM-D-P og NM-D-Children i § 471.

g) Ved bruk av for få dommere i en klasse, uten at dette er godkjent av Dressurdommerkomiteen på forhånd, kan arrangøren ilegges sanksjon. Resultatene fra klassen regnes likevel som tellende.

2. Dommerens oppgaver – skrivere

a) Dommerens hovedoppgave er å gi ekipasjene karakter for hvert enkelt punkt angitt i dommerprotokollen, i tråd med §§ 450-453. Bedømmingen skal begrunnes på en kortfattet og konstruktiv måte. Karakterene 0 til 4 skal alltid begrunnes, mens karakter 5 bør begrunnes. Det bør alltid gis en kort oppsummering til slutt, basert på aktuelle punkter i treningsskalaen.

b) Hver dommer skal ha en skriver for å notere karakterer og kommentarer. Arrangøren må sørge for at skriverne er satt inn i oppgaven. Skriverne må være

kjent med de aktuelle dressurprogrammene, beherske norsk muntlig og skriftlig og kjenne rideterminologien godt nok til å kunne skrive ned dommerens diktat om karakterer og kommentarer ordrett og fortløpende. Dersom dommeren er engelsktalende, gjelder samme krav til å beherske engelsk. Skriveren må ikke kommentere oppvisningen eller karakterene, eller forstyrre dommeren på andre måter.

c) Før klassen starter, må dommeren sjekke at han har fått riktige protokoller (klasse, dressurprogram og dommer). Han må også sjekke at skriveren forstår oppgaven, og om nødvendig gi skriveren instruksjoner om gjennomføringen.

d) Hver dommer skal sitte på den bokstaven som er angitt på startlisten, og må være på sin plass i tide til å være klar for å dømme når første ekvipasje i klassen får startsignal.

3. Hoveddommer

En dommer fungerer som klassens hoveddommer og skal sitte på C. Hoveddommeren styrer klassens gang. Han gir bl.a. startsignal, sørger for å overholde starttrekkefølge og starttider, hilser på rytteren, følger med på og gir signal ved feilridninger og har ansvar for eventuell eliminering eller avbrytelse av rittet for aktuelle forhold som måtte inntreffe inne på banen.

Hoveddommeren kan ilegge skriftlig irettesettelse for avstraffelse osv av hest under ridningen av programmet (KR I § 171.2)

4. Unghestklasser og ryttertester: Se § 452 og § 453. En av dommerne plassert på C fungerer som klassens hoveddommer i hht. pkt 3 over.

5. Habilitet: Se KR I § 127.

6. Samme dommer kan ikke dømme mer enn 40 ekvipasjer på én dag.

§ 462 – Steward

Generelt om steward: Se KR I § 175.

Stewarden kan utføre visuell sjekk av ekvipasjene for å forebygge at noen går inn på konkurransebanen med ikke reglementsfestet antrekk eller utstyr. Det er likevel rytteren som bærer det fulle ansvaret for at antrekket og utstyret er i henhold til reglementet.

Kontroll av bisling skal skje *etter* at ekvipasjen har avsluttet sin oppvisning og skal utføres på en mest mulig skånsom måte.

KAP 7 – MESTERSKAP

§ 470 – Generelt

1. Det henvises til bestemmelsene i KR I kap. 6.

2. Kvalifisering

Alle kvalifikasjonskrav må være oppfylt i løpet av de to siste kalenderår før inneværende og senest før start i 1. avdeling av mesterskapsklassen. Resultater fra dommer som dømmer med dispensasjon, teller ikke. Det gis ikke dispensasjon fra kvalifiseringskravene. Se også KR I § 160.2.

3. Ekvipasje som trekker seg, elimineres eller utelukkes

a) *Ekvipasje som trekker seg før start eller ikke stiller til start* i en avdeling i mesterskapet, har trukket seg også fra resten av mesterskapet og kan ikke starte i eller utenfor konkurranse i noen senere avdeling som inngår i mesterskapet.

b) *Ekvipasje som blir eliminert eller trekker seg* fra en avdeling i mesterskapet *etter* å ha startet klassen, får starte i resten av mesterskapet. Prosentresultatet fra avdelingen ekvipasjen blir eliminert eller trekker seg fra, blir satt til 0.

c) *Ekvipasje som blir utelukket* fra en avdeling av mesterskapet, er utelukket fra hele mesterskapet og kan ikke starte i eller utenfor konkurranse i noen senere avdeling som inngår i mesterskapet. Resultat fra klasse(r) som utgjør en avdeling i mesterskapet, oppnådd før utelukkelsen, blir imidlertid stående som klasseresultat.

§ 471 – Norgesmesterskap i dressur – individuelt

1. a) Det arrangeres følgende Norgesmesterskap i dressur:

- NM-D er åpent for alle ryttere
- NM-D-U25 er åpent for juniorryttere, ungryttere og U25-ryttere
- NM-D-UR er åpent for juniorryttere og ungryttere
- NM-D-J er åpent for juniorryttere
- NM-D-C er åpent for children
- NM-D-P er åpent for ponniryttere. Dersom det er minst 3 startende i hver kategori, avholdes NM-D-P-kat 1 og NM-D-P-kat 2, ellers avholdes ett felles NM-D-P.

Dersom det er for få startende til å avholde NM-D-U25, kan de påmeldte til dette mesterskapet starte NM-D isteden uten at det regnes som etterpåmelding, forutsatt at kvalifiseringskravene er oppfylt.

b) Alle mesterskapene arrangeres i samme stevne. Mesterskapene arrangeres over 3 dager:

- Dag 1: NM 1. avdeling.
- Dag 2: NM 2. avdeling.
- Dag 3: NM 3. avdeling (finale).

For Children går NM i følgende programmer:

- 1.avd: FEIs innledende program for children (B)
- 2.avd: FEIs Lagprogram for children
- 3.avd: FEIs Individuelle program for Children

For de andre mesterskapene går NM i følgende programmer:

1. avd: Standard FEI-program
2. avd: Standard FEI-program av samme eller høyere vanskelighetsgrad som i 1. avdeling
3. avd: FEI Kür-program

Programmene bestemmes av sportsutvalget og offentliggjøres innen 31. desember året før.

2. Kvalifisering

Ekvipasjen (hest og rytter samlet) må minst ha gjennomført høyeste klassenivå det aktuelle mesterskapet går i to ganger på L-stevne eller høyere med følgende resultater. Resultatene må være fra FEI-program med minst 2 dommere i klassen:

- *NM-D-P kat I*: Minst 64 % av maksimalt oppnåelig poengsum.
- *NM-D-P kat II*: Minst 62 % av maksimalt oppnåelig poengsum.
- *NM-D-C*: Minst 62 % av maksimalt oppnåelig poengsum.
- *NM-D-J*: Minst 64 % av maksimalt oppnåelig poengsum.
- *NM-D-UR*: Minst 64 % av maksimalt oppnåelig poengsum.
- *NM-D-U25*: Minst 62% av maksimalt oppnåelig poengsum. Resultater fra både Intermediaire II og alle Grand Prix-program og er kvalifiserende.
- NM-D*: Minst 63 % av maksimalt oppnåelig poengsum.

3. Dommere

Det kan brukes 3 eller 5 dommere. I finalen skal det være 5 dommere.

For NM-D-P kan det brukes 3 dommere i alle klasser.

Ved 3 dommere skal den ene om mulig sitte på langsiden.

For NM-D-C skal det brukes 3 dommere i hht § 453.3.

4. Startrekkefølge

I 1. og 2. avdeling bestemmes startrekkefølgen etter vanlig loddtrekning.

I 3. avdeling starter ekvipasjene i omvendt rekkefølge av sammenlagt resultat etter de to første avdelingene. Ved 3–12 startende i 1. avdeling går alle til finalen. Ved flere enn 12 startende går de to tredeler (opphøyd til nærmeste hele tall) som har best sammenlagt resultater etter de to første avdelingene til finalen, dog maks. 12 ekvipasjer.

5. Resultatberegning

a) Generelt

Prosentresultat fra 1. avdeling + prosentresultat fra 2. avdeling + prosentresultat fra 3. avdeling = konkurransepoeng. Ekvipasjen med høyest antall konkurransepoeng er vinner. Dersom det er flere ekvipasjer på medaljeplass med samme antall konkurransepoeng, er den best som har høyest prosentresultat i 3. avdeling.

b) NM-D-P I og II

Dersom det fremdeles er flere på samme medaljeplass, er den best som har høyest sum for «alment inntrykk» fra 1. avd. + 2. avd. + 3. avd. Ved fortsatt likt resultat på 1.-plass, blir det omridning om gullmedaljen i samme program som for 3. avdeling.

c) NM-D, NM-D-U25, NM-D-UR og NM-D-J

Dersom det fremdeles er flere på samme medaljeplass, er den best som har høyest karakter for "kunstnerisk inntrykk" i 3. avdeling. Ved fortsatt likt resultat på 1.-plass, blir det omridning om gullmedaljen i samme program som for 3. avdeling.

d) NM-D-C

Dersom det fremdeles er flere på samme medaljeplass, er den best som har høyest sum for «teknisk inntrykk» fra 1. avd. + 2. avd. + 3. avd. Ved fortsatt likt resultat regnes ekvipasjene som likeplasserte.

e) Premiering

Hver avdeling i hvert NM er en egen klasse med egen premiering. Premiering og premieseremoni for NM sammenlagt, se KR I § 164.

§ 472 – Norgesmesterskap i dressur – lag

1. Mesterskapene

a) Det arrangeres Norgesmesterskap i dressurridning for klubbtag (NM-D-Lag) og Norgesmesterskap i dressurridning for klubbtag ponni (NM-D-Lag-P). Ingen rytter kan starte i NM-D-Lag eller NM-D-Lag-P med mer enn én hest. Laget kan melde og starterklære like mange reservehester som det er ryttere på laget.

Klassene er lukket for individuelle deltagere utenom lagene. Dersom ekvipasjer på et starterklært lag ikke kommer til start, slik at laget ikke lenger har minst 3 hhv. 2 startende, får de gjenværende ekvipasjene på laget starte som individuelle deltagere.

b) NM-D-Lag er åpent for 20 kvalifiserte klubbtag. Hvert lag består av 3 eller 4 ekvipasjer fra samme klubb. Seniorer, ungryttere og juniorryttere kan inngå i laget. Hver klubb kan melde på flere lag, men ved for mange påmeldte lag totalt, prioriteres førstelaget til hver klubb. Ved fortsatt for mange lag får førstelagene med lavest kvalifiserende resultatsum for sine 3 beste ekvipasjer ikke starte. Ved færre enn 20 påmeldte førstelag får andrelagene med høyest kvalifiserende resultatsum for sine tre beste ekvipasjer starte, osv for eventuelle tredjelag, til det maksimale antallet på 20 klubbtag er nådd.

c) NM-D-Lag-P er åpent for 20 kvalifiserte klubbtag. Hvert lag består av 2 eller 3 ponniekvipasjer fra samme klubb. Hver klubb kan melde på flere lag, men ved for mange påmeldte lag totalt, prioriteres førstelaget til hver klubb. Ved fortsatt for mange lag får førstelagene med lavest kvalifiserende resultatsum for sine 2 beste ekvipasjer ikke starte. Ved færre enn 20 påmeldte førstelag får andrelagene med høyest kvalifiserende resultatsum for sine 2 beste ekvipasjer starte, osv for eventuelle tredjelag, til det maksimale antallet på 20 klubbtag er nådd.

2. Kvalifisering

Ekipasjene (hest og rytter samlet) må minst ha gjennomført høyeste klassenivå de skal starte to ganger på L-stevne eller høyere, med følgende resultater:

- *NM-D-Lag-P*: 60 % av maksimalt oppnåelig poengsum.
- *NM-D-Lag*: 62 % av maksimalt oppnåelig poengsum.

Klubber som melder på lag, plikter å sende inn dokumentasjon av kvalifiserende resultater til arrangøren innen den fristen arrangøren setter, men senest før hestebesiktigelsen.

3. Klassene

a) NM-D-Lag

Mesterskapet går over 2 dager med to MB-klasser og en MA-klasse hver dag. Minst en ekvipasje fra hvert lag må starte i hver klasse. Lagene avgjør selv hvilken klasse den eventuelle fjerde ekvipasjen starter.

b) NM-D-Lag-P

Mesterskapet går over 2 dager med to MC-klasser for ponni hver dag. Minst en ekvipasje fra hvert lag må starte i hver klasse. Lagene avgjør selv hvilken klasse den eventuelle tredje ekvipasjen starter.

c) Bytte av hest og klasse

Ekipasjene må starte samme hest og samme klassenivå begge dager og kan ikke flyttes fra en klasse til en annen etter at starterklæringsfristen er ute.

Følgende unntak gjelder:

- Dersom en hest blir halt/syk, kan rytteren bytte til en annen hest som er starterklært for laget, senest før første avdeling i mesterskapet starter, uavhengig av om hesten er blitt ridd av en annen rytter på laget under stevnet.
- Dersom et lag ikke lenger har noen ekvipasje i en klasse fordi en rytter eller hest er blitt skadet eller syk, kan laget flytte en eventuell ekstra ekvipasje til denne klassen helt frem til klassen starter.

Melding om bytte av hest eller klasse må gis til sekretariatet innen start av den aktuelle klassen. Skader og sykdom må bekreftes av veterinær, henholdsvis lege, før stevnet er avsluttet.

d) Start og startrekkefølge

I 1. avdeling bestemmes startrekkefølgen etter vanlig loddtrekning. I 2. avdeling starter ekvipasjene i omvendt rekkefølge av lagets sammenlagte resultat fra 1. avdeling. For lag med likt prosentresultat trekkes startrekkefølgen mellom disse.

4. Premiering

a) Hver avdeling teller som en selvstendig klasse med individuell premiering.

b) Resultatberegning for mesterskapene

- *NM-Lag-D*: For hvert lag legges det beste prosentresultatet fra hver klasse hver dag sammen. Laget med høyest samlet prosentresultat er vinner.
- *NM-Lag-D-P*: For hvert lag legges det beste prosentresultatet fra hver klasse hver dag sammen. Laget med høyest samlet prosentresultat er vinner.

Ved flere lag på samme medaljeplass er det laget best som har best sammenlagt resultat fra sin dårligste tellende rytter i hver avdeling. Ved fortsatt lik plassering skilles lagene ved omridning mellom 1 rytter fra hvert av de aktuelle lagene i samme klasse på høyeste nivå som i siste avdeling.

5. Klassene for NM-D-Lag og NM-D-Lag-P bestemmes og offentliggjøres av sportsutvalget innen 31. desember året før.

§ 473 – Hallmesterskap i dressur (HM-D)

1. Generelt

- a) HM-D er et innendørsmesterskap på ulike klassenivå. HM-D arrangeres en gang pr år mot slutten av innendørssesongen. HM-D-unghest arrangeres om høsten som en sesongavslutning for unghestene. Mesterskapene kan deles på to arrangører.
- b) Hallmesterskapene skal arrangeres i en hall med ridebane på minst 20 x 60m.
- c) HM-D har ikke status av norgesmesterskap. Se også KR I § 161.
- d) Det kan også arrangeres HM-D på krets nivå med egne statutter, som kan avvike fra disse bestemmelsene.

2. Deltakere

- a) Det arrangeres HM-D i klasser for hest, unghest 4, 5, 6 og 7 år, ponni kat 1 og ponni kat 2.
- b) Hver rytter kan starte én hest på hvert nivå i mesterskapet, med følgende unntak:
Ponnirytter kan starte på samme klassenivå i hhv HM-D-P kat 1 og HM-D-P kat 2 på to ulike ponnier.
Hver rytter kan starte flere hester på hvert aldersnivå i HM-D-unghest.
- c) Hver hest kan bare starte i ett HM-D-mesterskap og bare med én rytter.

3. Kvalifisering

- *Ponni*: Åpent for ponniekvipasjer som samlet har gjennomført klassenivået på minst L- stevne to ganger med minst 60%.
- *MB*: Åpent for ekvipasjer som samlet har gjennomført klassenivået på minst L- stevne to ganger med minst 60%.
- *MA/VB*: Åpent for ekvipasjer som samlet har gjennomført 1. avdelings klassenivå på minst L- stevne to ganger med minst 60%.
- *VA nivå A*: Åpent for ekvipasjer som samlet har gjennomført klassenivået på E- stevne to ganger med minst 60%.
- *VA nivå B*: Åpent for ekvipasjer som samlet har gjennomført klassenivået på E- stevne to ganger med minst 60%.
- *Unghestklasser*: Inntil videre er det ikke krav om kvalifiserende resultater for start i unghestklassene.

4. Klasse og startrekkefølge

HM-D går i to avdelinger over to dager.

1. avdeling

- Ponni: MC:3 Ponni
- MB: MB:3
- MA: FEIs innledende program for ur
- VB: VB:1 NRYF
- VA nivå A: Intermediaire A
- VA nivå B: Grand Prix U25
- Unghest 4 år: FEIs program for 4-åringer
- Unghest 5 år: FEIs innledende program for 5-åringer
- Unghest 6 år: FEIs innledende program for 6-åringer
- Unghest 7 år: FEIs innledende program for 7-åringer

2. avdeling

Ponni: FEIs lagprogram for ponni
MB: FEIs lagprogram for jr
MA: Prix St. Georges
VB: Intermediaire I
VA nivå A: Intermediaire B
VA nivå B: Grand Prix
Unghest 4 år: FEIs program for 4-åringer
Unghest 5 år: FEIs finaleprogram for 5-åringer
Unghest 6 år: FEIs finaleprogram for 6-åringer
Unghest 7 år: FEIs finaleprogram for 7-åringer

I 1. avdeling bestemmes startrekkefølge etter vanlig loddtrekning.

I 2. avdeling starter ekvipasjene i omvendt rekkefølge av resultatet fra 1. avdeling.

5. Resultater og premiering

a) Hver avdeling i hvert mesterskap er en egen klasse med vanlig premiering i hht KR I § 158.2.

b) Sluttresultatet for hvert mesterskap beregnes ved å legge sammen prosentresultatet fra 1. avdeling + prosentresultat fra 2. avdeling = konkurransepoeng. Ekvipasjen med høyest antall konkurransepoeng er vinner. Dersom to eller flere ekvipasjer på medaljeplass har samme antall konkurransepoeng, er den best som har høyest prosentresultat fra 2. avdeling.

c) Det deles ut medaljer i hht. KR I § 164. NRYF dekker kostnadene til medaljer.

§ 474 – Landsmesterskap i dressur (LM-D)

1. Generelt

a) Landsmesterskapet i dressur er et mesterskap på ulike klassenivå for hhv hest og ponni. LM-D arrangeres utendørs hvert år. Rytter kan starte LM-D f.o.m. det kalenderår rytteren fyller 11 år (KRI § 222.2). Hver rytter kan kun starte på ett klassenivå og med én hest eller ponni i mesterskapet.

b) Landsmesterskapet arrangeres utendørs som eget stevne og rangeres som L-stevne. Dersom arrangøren har kapasitet til det, kan det tilbys andre klasser i tillegg til mesterskapsklassene.

2. Klassenivå

Det arrangeres LM-D i 7 klassenivå (5 for hest og 2 for ponni):

- LB hest
- LA hest
- MC hest
- MB hest
- MA hest
- LB ponni
- LA ponni

Mesterskapsklassene er åpne kun for ekvipasjer som deltar i mesterskapet.

3. Kvalifisering

- a) Tidligere resultater medfører at ekvipasjen er enten kvalifisert eller overkvalifisert til å starte i LM-D. Resultater fra D-stevner og høyere regnes med. Kvalifiseringsperioden er de to siste kalenderår før mesterskapsåret og inntil start i første avdeling av mesterskapet.
- b) Ekvipasjen må samlet minst ha gjennomført det aktuelle klassenivået to ganger med minimum 60 %.
- c) Ekvipasjen kan ikke ha fått 63 % eller mer i klassenivået over det aktuelle mesterskapsnivået mer enn to ganger. For LM-D nivå LA ponni gjelder denne bestemmelsen klassenivå MB eller høyere.
- d) Ekvipasjer som har startet HM-D eller individuelt NM i dressur, kan ikke delta i LM-D på samme klassenivå eller lavere. Dette gjelder ikke for ekvipasjer som har startet HM-D Unghest (jf § 423.5.b).

4. Klasse og startrekkefølge

Klassenivå	1.avd	2.avd
LB hest	LB:3 NRYF	LB:4
LA hest	LA:3 NRYF	LA:4 NRYF
MC hest	MC:1 NRYF	MC:2 NRYF
MB hest	MB:3 NRYF	MB:4 NRYF
MA hest	MA:1 NRYF	Prix St Georges og lag UR FEI
LB ponni	LB:3 NRYF	LB:4 NRYF
LA ponni	LA:2 NRYF	LA:3 NRYF

I 1. avdeling bestemmes startrekkefølge etter vanlig loddtrekning. I 2. avdeling starter ekvipasjene i omvendt rekkefølge av resultatet fra 1. avdeling. For ekvipasjer med likt prosentresultat trekkes startrekkefølgen mellom disse.

5. Dommere

Det skal være 2 dommere i hver klasse. Overdommeren kan inngå i dommerpanelet. Dommerne skal være DD2 eller høyere.

6. Resultater og premiering

- a) **Hver avdeling** i mesterskapet er en egen klasse med vanlig premiering i hht KRI § 158.2.
- b) **Sluttresultatet for hvert mesterskap** beregnes slik: Prosentresultat fra 1. avd + prosentresultat fra 2. avd = konkurransepoeng. Ekvipasjen med høyest antall konkurransepoeng er vinner. Dersom to eller flere ekvipasjer på medaljeplass har samme antall konkurransepoeng, er den best som har høyest prosentresultat fra 2. avd. Dersom det fremdeles er flere på samme medaljeplass, er den best som har høyest sum «alment inntrykk» fra 1. avd. + 2. avd. Ved fortsatt lik plassering på 1.-plass blir det omridning om gullmedaljen i samme program som for 2. avdeling.
- c) Det deles ut medaljer i hht KRI § 164. Arrangørklubben bekoster og deler ut medaljer og sløyfer til medaljevinnerne i tillegg til vanlig premiering i hht KR I § 158.2.

§ 475 – Landsmesterskap i dressur – lag (LM-D-Lag)

1. Generelt

a) Landsmesterskapene i dressur for klubbtag er mesterskap på ulike klassenivå for hhv hest og ponni. Rytter kan starte LM-D f.o.m. det kalenderår rytteren fyller 11 år (KRI § 222.2). Mesterskapene arrangeres utendørs hvert år som et eget stevne og rangeres som L-stevne. Dersom arrangøren har kapasitet til det, kan det tilbys andre klasser i tillegg til mesterskapsklassene.

b) Det arrangeres Landsmesterskap i dressur for klubbtag (LM-D-Lag) og Landsmesterskap i dressur for klubbtag ponni (LM-D-Lag-P). Hver rytter kan starte bare én hest/ponni totalt i LM-D-Lag og LM-D-Lag-P. Laget kan melde og starterklære like mange reservehester som det er ryttere på laget.

c) Mesterskapsklassene er lukket for individuelle deltagere. Dersom en eller flere ekvipasjer på et starterklært lag ikke kommer til start, slik at laget ikke lenger har minst 3 hhv. 2 startende, får de gjenværende ekvipasjene på laget likevel starte som individuelle deltagere.

2. Mesterskapene

a) **LM-D-Lag** er åpent for 20 kvalifiserte klubbtag. Hvert lag består av 3 eller 4 ekvipasjer fra samme klubb. Hver klubb kan melde på maksimum 2 lag hver. Ved for mange påmeldte lag totalt prioriteres lagene i tråd med § 472.1.b.

b) **LM-D-Lag-P** er åpent for 20 kvalifiserte klubbtag. Hvert lag består av 2 eller 3 ponniekvipasjer fra samme klubb. Hver klubb kan melde på maksimum 2 lag hver. Ved for mange påmeldte lag totalt prioriteres lagene i tråd med § 472.1.c.

3. Kvalifisering

a) Tidligere resultater medfører at ekvipasjen er enten kvalifisert eller overkvalifisert til å starte i LM-D-Lag. Resultater fra D-stevner og høyere regnes med. Kvalifiseringsperioden er de to siste kalenderår før mesterskapsåret og inntil start i første avdeling av mesterskapet.

b) Ekvipasjen (hest og rytter samlet) må minst ha gjennomført det aktuelle klassenivået to ganger med minimum 60 % .

c) Ekvipasjen kan ikke ha fått 63 % eller mer i klassenivået over det aktuelle mesterskapsnivået mer enn to ganger. *For LM-D-Lag nivå LA og NM-D-Lag-P nivå LA* gjelder denne bestemmelsen klassenivå MB eller høyere.

d) Ekvipasjer som har startet HM-D eller individuelt NM i dressur, kan ikke delta i LM-D på samme klassenivå eller lavere.

Dette gjelder ikke for ekvipasjer som har startet HM-D Unghest (jf § 423.5.b).

d) Dokumentasjon av kvalifisering

Klubber som melder på lag, plikter å sende inn dokumentasjon av kvalifiserende resultater til arrangøren innen den fristen arrangøren setter, men senest før hestebesiktigelsen.

4. Klasser og startrekkefølge

a) Mesterskapene går over 2 dager. LM-D-Lag omfatter 3 klassenivå, mens LM-D-Lag-P omfatter 2 klassenivå. Minst en ekvipasje fra hvert lag må starte på hvert

klassenivå. Lagene avgjør selv hvilket klassenivå den eventuelle fjerde (hest) eller tredje (ponni) ekvipasjen starter.

		1. avd	2. avd
LM-D-Lag	LB hest	LB:3 NRYF	LB:4 NRYF
	LA hest	LA:3 NRYF	LA:4 NRYF
	MB hest	MB:3 NRYF	MB:4 NRYF
LM-D-Lag-P	LB ponni	LB:3 NRYF	LB:4 NRYF
	LA ponni	LA:2 NRYF	LA:3 NRYF

b) Regler for bytte av hest og klasse er i hht § 472.3.c

c) I 1. avdeling bestemmes startrekkefølge etter vanlig loddtrekning. I 2. avdeling starter ekvipasjene i omvendt rekkefølge av lagets sammenlagte resultat fra 1. avdeling. For lag med likt prosentresultat trekkes startrekkefølgen mellom disse.

5. Dommere

Det skal være 2 dommere i hver klasse, og der minst en dommer skal være DD2 eller høyere. Overdommeren kan inngå i dommerpanelet.

6. Resultater og premiering

a) Hver avdeling teller som selvstendige klasser med individuell premiering.

b) For lagmesterskapene legges det beste prosentresultatet fra hver avdeling i hver klasse sammen. Laget med høyest samlet prosentresultat er vinner.

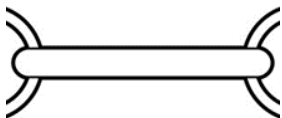
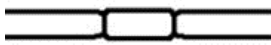
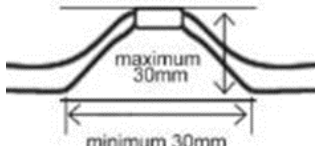
Ved flere lag på samme medaljeplass er det laget best som har best sammenlagt resultat fra sin dårligste tellende rytter i hver avdeling. Dersom det fremdeles er flere lag på samme medaljeplass, er det laget best som har høyest prosentresultat fra 2. avd. Ved fortsatt lik plassering, er den best som har høyest sum «allment inntrykk» fra 1. avd. + 2. avd.

c) Det deles ut medaljer i hht KRI § 164. Arrangørklubben bekoster og deler ut medaljer og sløyfer til medaljevinnerne i tillegg til vanlig premiering i hht KR I § 158.2.

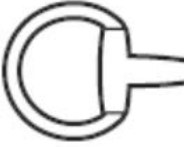
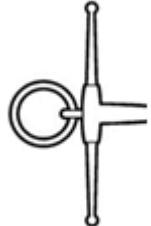
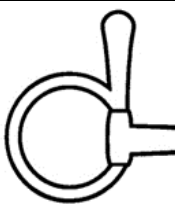
Tillegg 1 – Skisse over tillatte bitt og hodelag – jf § 426

1. Trinsebitt

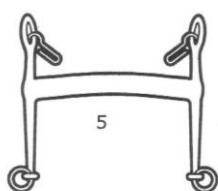
a) Munnstykker

		
1. Enkelleddet munnstykke	2. Toleddet munnstykke	3. Toleddet munnstykke
		
4. Uleddet munnstykke	5. Tønneledd	6. Kuleledd
		
7. Dobbelt kuleledd	8. Midtstykke med rulle	9. Mål for tungefrihet

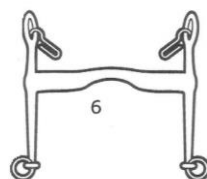
b) Bittringer

			
1. Løs bittring	2. «Eggbut» - fast bittring	3. D-ring	4. Fulmerbitt
			2. Bridonbitt Ett eller to ledd Løse eller faste «Eggbut» bittringer
5. Fast bittring med sjenkel opp	6. Fast bittring med sjenkel opp og ned	7. Fast bittring med egen festering til hodelaget	

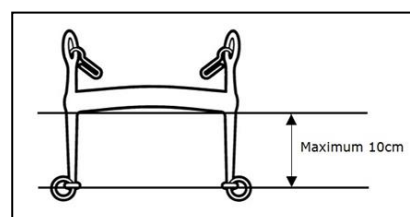
3. Stangbitt

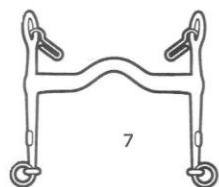
5

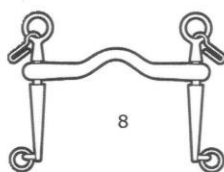
6

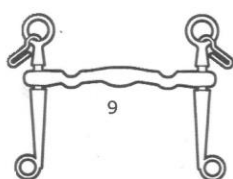
Undersjenkelens
maksimale lengde

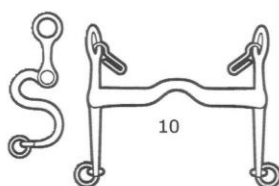
7

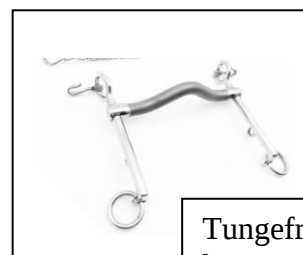
8

9

10

Tungefriheten
kan være vinklet
fremover

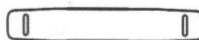
11

13

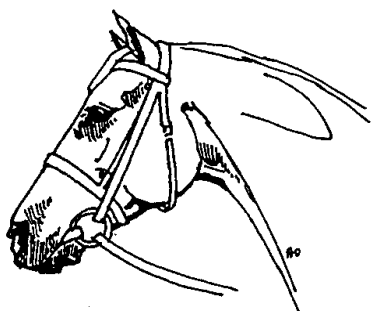
12

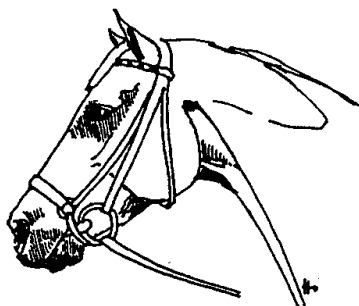
14

5. Fast stangbitt uten tungefrihet
- 6 + 7. Fast stangbitt med tungefrihet
8. Stangbitt med tungefrihet og glidende sjenkler (Weymouth)
Roterende sjenkler er også tillatt
9. Varianter av nr 6, 7 og 8
10. Stangbitt bitt med S-formede sjenkler
11. Kinnkjede (metall eller lær eller en kombinasjon)
12. Skumrem
13. Beskyttelseshylse av lær for kinnkjede
14. Beskyttelseshylse av gummi for kinnkjede

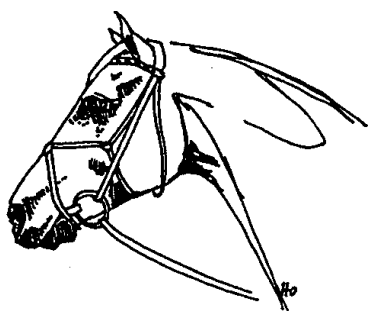
3. Tillatte modeller for hodelag og neseremmer

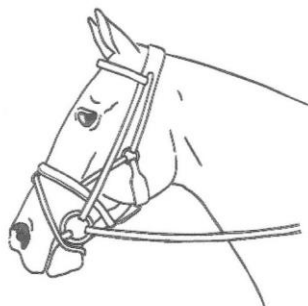
a) Høy neserem (engelsk)

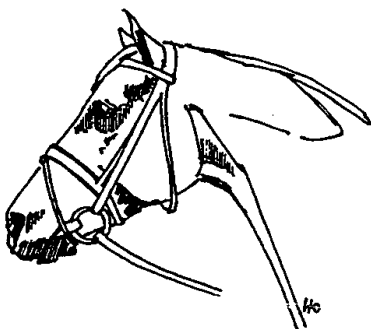
b) Lav neserem
(hannoveransk)

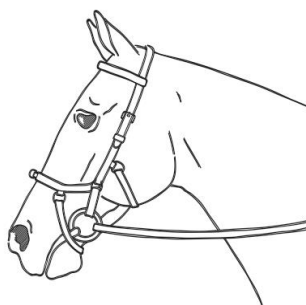
c) Kryssnesebånd

d) Kombinert hodelag uten hakerem

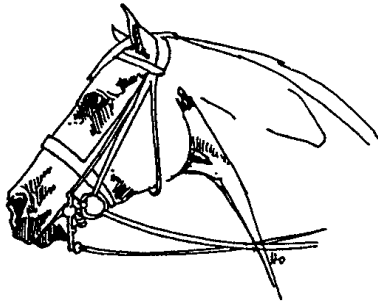

e) Aachengrime

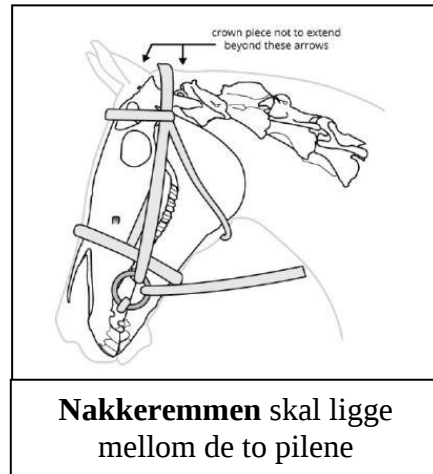

f) Micklem-hodelag

d) er tillatt også uten den nedre neseremmen.

7) Kandar (med høy neserem)

Alle figurene med bitt og
hodelag er hentet fra FEIs
reglement

Tillegg 2 – Bisling, sporer og pisk – jf § 425 og § 426

Klasse	Bisling	Sporer	Pisk
FEIs program for 4-åringer	Trinse	Valgfritt – maks 3,5 cm, uten hjul	Valgfritt
Alle nasjonale - LD-program - LC-program - LB-program inkl NRYF unghest 5/6-års - LA-program	Trinse	Valgfritt – maks 3,5 cm, uten hjul	Valgfritt
Alle nasjonale - MC-program	Trinse	Valgfritt – maks 3,5 cm, uten hjul	Valgfritt
Alle nasjonale - MB-program - MA-program - VB-program	Valgfritt trinse/kandar	Valgfritt	Valgfritt
FEI p	Trinse	Valgfritt – maks 3,5 cm uten hjul	Ikke tillatt
FEI Ch	Trinse	Valgfritt – maks 3,5 cm uten hjul	Ikke tillatt
FEI unghest 5-års FEI unghest 6-års	Trinse	Valgfritt	Ikke tillatt
FEI unghest 7-års	Valgfritt trinse/kandar	Valgfritt	Ikke tillatt
FEI j	Valgfritt trinse/kandar	Valgfritt	Ikke tillatt
FEI PSG FEI ur	Valgfritt trinse/kandar	Valgfritt	Ikke tillatt
FEI Intermediaire I FEI Intermediaire kür	Valgfritt trinse/kandar	Valgfritt	Ikke tillatt
FEI Intermediaire A FEI Intermediaire B FEI Intermediaire II FEI GP U25 FEI GP FEI GPS FEI GP kür	Valgfritt trinse/kandar	Valgfritt	Ikke tillatt

Tillegg 3 – Dressurbane A og B

